

Vásári vasárnapok

Dalvándorlók
Spanyolhonban

Háztáji beköszöntő

**A népi kultúra
öröksége**

Magyar népi énekiskola

Dúdások farsangja

Muzsikás húsz év

KALOTASZEGI BÁL
a
Molnár utcában

**Népzene-tanár képzés
Nyíregyházán**

**A BUDAPEST FOLK '94 fesztivál és a XIII. TÁNCHÁZTALÁLKOZÓ
és KIRAKODÓVÁSÁR programjai**

folkMAGazin

Főszerkesztő: Nagy Zoltán

Főmunkatárs: Bankó András

Képszerkesztő: Kása Béla

Munkatársak:

Berán István, Beszprémy Katalin, Héra Éva,

Horváth Károly, Igyártó Gabriella, Nagy Zoltán József,

ifj. Tímár Sándor, Vasváry Annamária

Szerkesztőségi titkár: Tóth Kornélia

Szedés, grafika: Gerbera Graphix Stúdió

Nyomda: Menphis Nyomda és Kiadó BT. 3534 Miskolc, Stadion u. 37-39.

A folkMAGazin szerkesztőség levélcíme: 1251 Budapest, Pf. 101.

Telefon: 201-4492, Beszprémy Katalin

201-3766/60, Igyártó Gabriella 201-3766/13, Gósi Anett

Telefax: 201-5164

TARTALOM

3. Hofer Tamás: A népi kultúra öröksége

4. Bankó András: Háztáji beköszöntő

5-8. Bankó András: Vásári vasárnapok

9-20. Hírek, információk táncházakról, zenés, táncos, kézműves táborokról és egyebekről

12. A II. Budapesti Folkfesztivál és a XII. Táncháztalálkozó programja

14-15. Poszter – Kása Béla: Palatkai zenészek

21. György Károly: Kalotaszegi zenészek a Belvárosi Ifjúsági Házban

22. Pesovár Ernő: Széll Jenő

Gondolatok a néphagyományról

23. Szabó Zoltán: Dudások farsangja

24. Horváth Károly: Folk hátán folk!

Hamar Dániel: Muzsikás húsz év

Mohácsy Albert: Nyomul az utánpótlás

25. 25 éves a Kaláka

26. Bankó András: Portéka

Bankó András: Kálmán

27. Hofer Tamás: Magyarok Kelet és Nyugat közt: kiállítás a Néprajzi Múzeumban

28. Molnár V. József: Pünkösöd

A folkMAGazinban található fotók többsége Kása Béla gyűjteményéből, valamint a Néprajzi Múzeum Fotótárából származnak

Hofer Tamás: A népi kultúra öröksége

Magyarország erőfeszítéseket tesz, hogy minél előbb csatlakozhasson az Európai Közösséghez. Ugyanakkor a Tánc-
háztalálkozó sok ezer résztvevője, nézője a messze múltba
nyúló paraszti hagyományokat, magyar hagyományokat,
illetve egyes tájak, egyes községek hagyományait mutatja
be, eleveníti föl örömmel, lelkesen. Nincs-e e között a két
dolog között ellentmondás? Időszerű-e, korszerű-e ma a
népi kultúra örökségéért lelkesedni?

Azt hiszem, nagyon is időszerű, és hogy ha Magyarországnak előre halad a csatlakozási ügye az Európai Közösségben, ez csak még időszerűbbé teszi. Ha a nálunk gazdagabb, és a Közösségben már tag országokra nézünk, azt láthatjuk: náluk is egyre több szó esik „kulturális örökségről”, a népi kultúra örökségéről is. A franciák például úgy vélik, hogy ha az egyes népeket a jövőben nem is fogják gondosan őrzött határok elkeríteni, attól még ők franciák kívánnak maradni. „A nemzeti hovatartozás szívében pedig a kulturális örökség áll” – mondta a francia művelődési miniszter. Nem az erős hadseregükre, vagy az egymás ellenében elért politikai, gazdasági sikerekre lesznek büszkék a társult nemzetek, hanem mindegyik büszke lesz saját különleges, egyéniségét tükröző kulturális örökségére. Ebbe – a francia példánál maradva – a francia kormány annyira beleérti a népi hagyományt, hogy néhány évvel ezelőtt külön hatóságot állítottak föl a művelődési minisztériumon belül a „népi kultúra örökségével való gazdálkodásra”, mely rajta tartja szemét nem csak a múlt hagyományain, hanem a jelenben alakuló falusi-városi szokásokon is, és az egyes közigazgatási egységekben kihelyezett szakértő képviselői segítségével szól bele, hogyan ápolják a francia vidéken az önkormányzatok a helyi tradíciót. Nekünk itt Magyarországon is rendelkezésünkre áll az „örökség”, azok a dallamok, a táncnak formái, elbeszélő szövegek és szokások, öltözetek, díszes tárgyak, amiket előtünk járó falusi, városi földműves, kézműves, sokféle elődök alkottak meg, és amit művészek, szakemberek, szakkutatók, önkéntes gyűjtők, mint valami nagy csűrbe, összehordtak a hagyománnyal foglalkozó kiadványokban, archívumokban, hanglemezeken, filmfelvételeken. Természetesen mindannyian tudjuk, hogy az örökség jóval nagyobb annál, mint ami le van írva, meg van örökítve. Azt is tudjuk, hogy még ebben az írott, „feldolgozott” örökségrészben is minden nemzedék, vagy minden újabb fiatal csoport saját ízlése szerint széttekintve olyan formákat, szövegeket, dallamokat találhat, amin mások szeme még nem akadt meg. Ez az örökség valójában kimeríthetetlen, és nem mérhető ki azoknak a lehetőségeknek a köre sem, ahogy be lehet illeszteni mindennapi életünkbe vagy éppen ünnepi szokásainkba.

De voltaképp kik az örökösök? Franciaországban ugyan úgy a „nemzeti kulturális örökség” részének tekintik a ka-

tedrálisokat, régi palotákat, mint mondjuk a népdalokat, vagy a farsangi szokásokat. Mindenki szíve választásán múlik, hogy bemegy-e Párizsban a Notre Dame-ba, és mintegy szemét, fogékonyságát kinyitva, birtokba veszi a francia örökségnek az őt megillető részét. Sajnálhatjuk azokat, akik lemondanak erről az örökrészükről. (Franciául még erőteljesebb a megfogalmazás, patrimoine-t mondanak, ami kifejezetten apai, családi örökséget jelent – hiszen van más szó általánosságban az örökölt javakra.)

Valahogy hasonlóan vagyunk a népi műveltség hagyományával is. Aki „örökségként” már „átvette” a magyar nyelvet, itt él a magyar társadalom bonyolult, emberek közötti kapcsolathálózatában, megkapja a népdalokban, a lassú, vagy gyors forgató táncokban, a csujtogatásokban, és táncszókból való öröm lehetőségét is. Jó, hogy sokan elfogadják, átveszik ezt az örökrészüket, kár, hogy másokhoz viszont nem jut el. Nemcsak azért kár, mert szegényebbek maradnak, valamit elmulasztanak – hanem azért is, utalva az előző példára, mert kevésbé kidolgozott nemzeti kulturális örökséggel szegényebben fognak tudni belépni a nemzetek közötti, európai, stb. közösségekbe.

Természetesen tudni kell, hogy a nemzeti kulturális örökségbe a „népi” mellett még sok minden más beletartozik: művészet, tudomány, ügyesség, ismeret, és nagyon sokféle módon lehet valaki hasznos tagja a nemzeti társadalomnak. Még tágabbra nyílik a színpad, ha arra gondolunk, mennyiféle érdemes irodalmi, művészi, tudományos munkálkodás folyik szerte a világon, amelyeknek a meghonosítása, hazahozatala mindannyiunk gyarapodására válna. A saját kulturális örökségünk megbecsülése, ragaszkodásunk hozzá, az, hogy otthon érezzük magunkat benne, nem jelentheti, hogy elzárkózzunk külső, új hatásoktól.

Amikor megkezdte működését az a francia intézet, mely mintegy irányítani hivatott a francia társadalom „gazdálkodását” népi örökségével, a megnyitó beszédben egy neves néprajz-professzor azt mondta: a francia kulturális örökséget „nyitott kulturális pluralizmus” alapján kívánják ápolni. De hozzátette: van „önérzetes pluralizmus”, egy olyan társadalom nyitottsága, amelyik „szilárd kulturális hagyomány és öntudat alapján fogadja be jó szívvvel a kulturális hatásokat, nem rekeszti ki az idegeneket. Van azonban „negatív pluralizmus” is, például azoknak a népeknek a pluralizmusa, akiknek gyarmati körülmények közt, vagy másképpen a kulturális „alaptökéjét” szétverték-szétzörták, és most alig irányítható külső hatásokból alakul szedett-vedett plurális kultúrájuk. A franciák úgy vélik, ez olyan veszély, amivel szemben nekik is fel kell készülniük. Nekünk mennyivel inkább – tehetjük hozzá.

A világra való derűs nyitottság érdekében jó tehát, ha „otthon vagyunk” saját kulturális örökségünkben. Erre hívja résztvevőit, vendégeit a Tánc-
háztalálkozó és a most induló új lap.

Bankó András: Háztáji beköszöntő

Eleinte egy folkmagazinra gondoltunk... Az ifjúsági zene számos népszerű irányzata el tudja tartani a maga orgánumát (külföldön s itthon egyaránt), ugyanakkor egyes rétegműfajok tökéletesen kiszorulnak a sajtópiacról: valami más mindig fontosabb, mindig megelőzi a hírérték tekintetében. Idehaza például a jazz szaktekintélyei által szerkesztett, vagy az alternatív rock értékeit fölkaroló lapok sem tudtak megkapaszkodni a standokon, hol anyagi, hol egyéb ok – pl.: a megbecsültség hiánya, az önállótlán gondolkodás – miatt véreztek el. Akkor: mit remélhet itthon a folk, a népzene, a táncház közönsége?...

A nyugat európai „minta” ugyan azt mutatja, hogy a hangszerkészítők, lemezkiadók, fesztiválszervezők (stb.) hirdetéseivel egy folklap tartós működése is megalapozható, csak hogy idehaza a műfaj „infrastruktúrája” még épülőfélben van. A kérdés végletesen leegyszerűsítve így hangzik: mennyire piacképes, piacképes-e már a hazai folk? A válasz pedig tudathasadásos: kiváló előadókunk vannak, közülük sokan Európa bármely országában keresett vendégművészek, néhányuk világszerte ismert és kedvelt, sőt közismert és közkedvelt főllépő – csak erről idehaza vajmi keveset tud a közvélemény. Márpedig magyar nyelvű lapot szeretnénk, bár ha nincs kellő közfigyelem az irányzatra, akkor a hirdetései kedv sem lobban föl iránta, s csak roppant drága újság lehet belőle – annak pedig semmi értelme. Nagyjából egy ilyen gondolatmenet végén vetettük el a nyugat-európai mintájú folkmagazin ötletét.

Itt mások a körülmények; más szükségletekből kell kiindulni s más módon szükséges az anyagi biztonságot megalapozni. Ha a folkot a legtágabban értelmezzük (táncház, + elektrofolk, + versmegzenésítés, + a jazz szabadzenei irányzatának bizonyos kísérletei, meg a régizene egyes rétegei) s még hozzávesszük a worldmusic honi pionírjait, akkor sem biztos, hogy egy önfenntartó újsághoz elegendő vásárlóerő sorakozna föl mögötte. Amúgy is igazságtalan dolog, hogy kimaradnának belőle a táncosok, mert szép ez a zene, de ami igazán lenyűgöző, az mégiscsak a hozzákapcsolódó mozgáskultúra. (Nem véletlen említették oly gyakran a kalotaszegi legényes az európai férfitáncok királyaként!)

Tehát szükség van a táncművészetre is, főként arra a részére, amely nem az öncélú (kissé tán üzleties) látványosságot keresi, hanem a tudományos hitelességből fakasztható régi kifejezőerőt használja újszerűen.

Folkmagazin helyett legyen akkor egy ilyen előadóművészeti, félig kritikai, félig ismeretterjesztő kultúr akármí, afféle népi-újtükör? Ez sem tűnt túl életképes ötletnek, meg aztán a kézművesség híján így is csak egy félkarú óriás lap-torzója állt a szerveződő szerkesztőség elé. Nyugat-Európában a paraszthagyomány gyakorlatilag megszűnt-átalakult, felszívódott a polgári kultúrába – ott abból a tradícióból „gazdálkodnak”, ami még hozzáférhető formában fennmaradt. A Kárpát-medencében gyökeresen más viszonyok határozzák meg a lehetőségeket. A földrajzilag zárt, eldugott településeken még tökéletesen eleven a paraszthagyomány (zene, -tánc, -tárgyalkotás, -világkép), most készül a „leltár” a ma is zajló gyűjtésekkel... A falu hétköznapijai, ünnepei, a szokásrend egésze „karnyújtásnyi” távolságra tőlünk! – egy olyan világszemlélet elsajátítását kínálják számunkra, amely önmagunkkal és a világgal is harmóniára törekszik, amely a talmi hívságokkal leszámol egyfajta tudatos értékválasztás révén, amelyben az ember a természet része marad s a legősibb törvények tisztelője... Önkéntesen!

Hopp, megvan: ez már följosgósít a távlatos reményekre! Öreg és fiatal; zenész, táncos és kézműves – nemzetiségi hovatarozástól függetlenül – a magáénak érezheti, kellően sokrétű, már-már a „teljesség érzetét keltő” lehet; nemcsak előadásokról, művekről, sikerekről és kudarcokról szólhat, de egy életmódról is, amiben e a különös világszemlélet benne moco-rog.

Igen, ez lesz az, de hogy hívjuk? Az eleinte bátortalan válaszból az egyre harsányabb meggyőződés kurjantott ránk: „folkmagazin”! Nem az a nyugat-európai mintájú, hanem a miénk, a sajátunk. Jó, nem kifejezetten MAGyaros e szóösszetétel, de MAGunk sorsa felől közelít s ilyen értelmezésben korántsem MAGtalan, mert a jövőt tudja szolgálni. Ez a három, a külhonit hazaiávé tevő betű, a „MAG” döntött; így és ezért született meg ez a folkMAGazin a Tánc házi Kamara, a Muharay Szövetség, a Népművészeti Egyesület és a Magyar Művelődési Intézet Népművészeti Osztályának támogatásával.

Bankó András: Vásári vasárnapok

(Az írás a szerző megjelenésre váró „Muzsikás évtizedek” című könyvéből való, amelyet a Kós Károly Alapítvány ad ki.)

A műfaj első, különös fényű vasárnapja 1982. március 28-ára esett: az ország fokban barátainak saját ünnepét tartották e napon, a „kezdetleges” elnevezéssel: Nemzetközi Táncháztalálkozó. Az akkoriban újdonságnak számító Budapest Sportcsarnok betongyűrűs kubusa kissé meghökkentette a közönséget, s a folyosók útvesztőin is gyakran eltévedtek a látogatók, de hát az egész épületet betöltő zeneszó útbaigazíthatta őket; az alkalom pedig feledtetett minden apróbb bosszúságot. A három színpadon váltakozva zajló esemény fölvonultatta a hazai nagyságokat, számos hagyományörző népi együttest és szólistáit, valamint jó néhány külföldi előadót is. Stockholmból, Kölnből, Stuttgartból, sőt a szlovákiai Révkomáromból, Pozsonyból is érkeztek fellépők. A Tatra-Tour négy autóbust indított, Csehszlovákiából kb. 140-150 érdeklődő érkezhetett. Legalább ennyien jöttek volna Romániából is, csak épp az útlevél-nehézségek ezt megakadályozták: még a csikszeredai Barozda együttes sem lehetett itt, csupán a nevük szerepelt a plakátokon.

Végtére olyan találkozó kerekedett, ahol a kulturális hivatalosságok is találkozhattak a műfaj nem sejtett népszerűségével, alig hihető öntörvényűségével. Bár különösebb rendezvény, összetűzés nem történt, a cirka 22 óráig tartó program után kissé melege lehetett a rendezőgárdának. Ellentmondásos hírek keringtek arról, meddig is tarthat a szabadtánc, de teljesen váratlanul nem befejeződött, hanem megszakadt a mulatság: a széki táncrend, amit Halmos Béla húzott zenésztársaival, még lement, aztán a Vujicsics együttes következett, de néhány szám után egyszerűen kikapcsolták az erősítést. Lett is erre ribillió; a pomázi előadók ugyan levonultak a színpadról, de a moccanatlan közönség szavalókórusa „tánc-há-zat!, tánc-há-zat!” nem hagyott kétséget afelől, hogy még odébb van, míg a ropni vágyó fiatalság magától elhagyja a betonhodályt. Fittyet hánytak az eredményjelzőn villogó, némileg udvariasabb elbocsátásnak („Találkozunk ’83-ban!”), s kitartóan kántálták a magukét. Ezalatt közel harminc zenész gyűlt össze az aréna közepén, s erősítés nélkül is jól hallhatóan rázendítettek a mezőségi táncrendre. Rajtuk, s a táncosokon is átsuhant némi elérzékenyültség, majdnem egy órás ráadást sikerült így kicsikarni... na, kitől is?, a merev, központi irányítógatóktól?, a túlbürokratizáltságában már-már magatehetetlennek tűnő intézményektől?, az egész kétbalkezes rendszertől?... nem határozható meg pontosan. Valami csekély elégtételt mégis sikerült vennie a paraszttánc házanépének, hogy a szellemi és ideológiai környezeti ártalmak miatt efféle félretaposott, sarokba hajítható irányzat lett a táncházból, épp egy évtized alatt.

Az épületet meglehetősen kelleetlenül hagyták el a megjelentek, s a parkoló aszfaltján itt is, ott is csoportokba verődtek. Természetszerűleg fölűntek a rend őrei is és visszaparancsolták a hangszereket a tokokba-huzatokba. Azt mindenki sebtiben belátta, kár lenne elrontani az est hangulatát egy egészen új stílusú tánccal, a gumibotolóval.

A legkitartóbbak aztán hol itt, hol ott verődtek össze, félreeső parkokban, kiskocsmákban zenélgettek tovább. Egy parányi társaság elvetődött a Keleti pályaudvar peronjára, ahol Kovács Tivadar bácsi magától értetődő természetességgel kattintotta föl a hegedűtokot. Míg gyantázott, tudatta, hogy 4.20-kor indul a vonat Méhkerék felé, addig szívesen muzsikál. A pestieken és békésieken kívül egri, esztergomi, szegedi, veszprémi fiatalok gyűltek köré, sőt akadt egy táncos a felvidéki Somorjáról is. Így táncházasították a kialakbólított ifjak a fővárost a kékesen derengő hajnalban, megannyi vasutas csudálkozása közepette.

A ’83-as találkozó egyik legnagyobb meglepetéseként említhető a lemez, az élő koncertfölvétel az előző összejöveteletről. Igaz, ettől kissé összezavarodott a későbbi albumok számozása, de a nyolcvanas évek derekára ennek is ugyanúgy kialakult a formája, mint ahogy a rendezvény neve is véglegesedett Táncháztalálkozóként, minden nagyravágyó jelző nélkül, egyetlen egyre inkább büszkeségre okot adó sorszámval. Minthogy eme első bakelit-kiadványnak legfőbb tanulsága az volt, hogy a Sportcsarnokban (ahol a folkesemények hangosítását az évtized végéig sem sikerült elvárható színvonalon megoldani) helyszíni fölvételként készült anyagból aligha lehet élvezhető minőségű albumokat összeállítani, illetve kikeverni, kitalálódott a pályázati rendszer. A Népművelési Intézet (később Országos Közművelődési Központ, még később Magyar Művelődési Intézet) meghirdeti, a zsűri a maga szempontjai szerint dönt és rangsorol, a fölkért szaktekintélyek megszerkesztik – és kész is az album. A kiadó ’83-ban, s félig még ’84-ben is a Magyar Színkör volt, noha előzőleg föl se merült, hogy a Hungarotonon kívül más is megjelentethetne népzenei albumot. Végül ’85-től mégis a lemezgyár folytatta ezt a sorozatot, s a rendszeres pályázatás beérlelte annak lehetőségét, hogy egyre emelkedő színvonalú kiadványok egyre nagyobb példányszámban találjanak gazdára.

Sajátos ellentmondás, de a sokat ócsárolt állami-monopol lemezkiadás a népzeneben fejlődőképességről tett tanúbizonyságot. Míg talányos történetek keringtek arról, hogy Nyugat-Európában egy-egy alternatív lemez cég már 2000 példánnyal nullszaldós kiadványt tud piacra dobni, addig egyes források szerint idehaza 10-40.000 eladott albumtól kezdtek üzletileg is nyereségesnek tartani a vállalkozást. Népzenei albumokból a nyolcvanas évek elején jó, ha 5-8.000 példány elkelt a honi boltokban, ami a menőbb, populáris kiadványok 100-250 ezres fogyási mutatói mellett nem tehetette különösebben érdekeltté a kiadót erőteljes népzenei propagandatevékenység kibontakoztatására (se). Viszont valami fantáziát mégiscsak láthattak a népzeneben a lemezgyáriak talán a kedvezőbb, külföldi értékesítés miatt, amiért ’85-től egyre több lemez jelenhetett meg. Amikor a ’89-es találkozó után komoly latolgatások folytak arról, hogy lesz-e Táncháztalálkozó-lemez ’90-ben is, a HMHV akkori illetékese, Nádori Péter nyilatkozatban erősítette meg, hogy az antológiát mindenképpen megjelentetnék (szintén pályázati anyagokkal), legföljebb más címet kellené kitalálni hozzá. Akkor tehát valamiért mégis fontosnak

találtatott ez a „nagy kaland” a szűken vett szakmai fórumokon kívül – még ha egyes helyeken megengedett dolog is ráoltoztatni a villanyt annak művelőire.

Hagyományvonások az ismétlődő, szokásossá vált programok révén '84-től kezdtek körvonalazódni a táncháztalálkozó rendezvényeiben, hisz a zene és a tánc mellett a kézművesség, a népi díszítő- és tárgyalkotó művészet számára is helyet szorítottak az aréna szélén és a körfolyásokon megtartott kirakodásával. Persze szakmai szempontok miatt megpróbálták kiszűrni a bóvli-mütyürkések, giccs-terjesztők kollektívát, míg a táncter közelében elsősorban erdélyi vendégek eredeti viseletdarabjaiból, használati eszközeiből összeállt kínálata juthatott árusasztalhoz; ezt az elhatárolást igen kulturáltan próbálták megoldani a szervezők. Végére, az épp aktuális tévéfilmsorozat bábjúnár főhőseiről készült grafitportrékat áruba bocsátani számos alkalom adódik, ám fűzfafütyülőt venni aligha – ennyi következetesség tehát megbocsátható.

Apránként a közönség is beletanult, hogy a küzdőtér folyamatos műsora mellett érdemes átkukkantani az edzőterembe (délelőtt a gyermekjátzó programjába, délután valamelyik forró hangulatú folkhangversenyre), és nem árt néha fölszaladni egyik-másik kamaratermi koncertre. Az igazi érdeklődők – akik lényegében a törzsközönséget alkották –, már nem annyira az eseményekkel sodródtak, inkább maguk választották ki, mire kíváncsiak.

– Te, nem tudod, hol játszik most a Muzsikás?

– Nem, de rohanok, a földszinten mindjárt kezdődik a mezőség!

Ilyen és hasonló párbeszédnek mutatták, hogy a népzenei előadók vonzereje szerényebb keretek között hasonlít kissé a rockszárokat övező búvkörhöz. Ez föltételezhetően üzleti szempontból is új tárgyalási alapot jelenthetett, ami a népzeneészek önbizalmát erősíthette valamicskét.

Amikor Porteleki László rákezdte, hogy: „Márványkőből van a Tisza feneké”, sok hallgatót szinte megigézett, kinek van ilyen erőteljes, tiszta énekhangja – a Téka hajdani primása akkor még alig dohányzott –, s páran talán azt se akarták elhinni, hogy férfitörökből szakadtak ki ezek a magas hangok. Számos más előadó is ezen alkalmakra tartogatta azokat a csodadallait, amelyek első hallásra megragadhatták a népzene értékeivel ismerkedő, a táncházat kóstolgató »idegent«. Ha lenne ilyen kimutatás vagy statisztika-szerűség, vélhetően az is azt a föltevést igazolná, hogy az első nagy nekigyürkőzés és fölbuzdulás, a táncházak beindítása után épp ez a '83-'86 közötti időszak hódította meg a műfaj számára a legtöbb új résztvevőt, kiteljesedésének ez volt a második fénykora, s valószínűleg nem a nosztalgia suvicolja ennyire fényesre az emlékezést.

A '84 körüli időkben – amikor a régi Mozgó Világot szétziláló botrány hullámai még el sem ültek jóformán, s amikor megtörténhetett, hogy egy tányérsapka nélküli kollégiumi portás a személyiket kérje, mert csak igazoltan bölcsészhallgatók részvétele volt kívánatos Grendel Lajos pozsonyi író előadásán, akkor – azért megtanulhatott odafigyelni az em-

ber a félszavakra, a gesztusértékű meg-nem-nyilatkozásokra. Kezdtett általánosan körvonalazódni az erjedés: Lengyelhonban már évek óta illegalitásban működött a Szolidaritás, Pesten kapósak lettek a szamizdatok. Fázós légkör lett úrrá az önbecsülésükre kényes értelmiségi- és diák-körökben, amikor világossá vált: szabadon írni, s gondolkodni csak „törvényen” kívül lehet, hisz a hivatalos nyilvánosság egyre szűkebbnek bizonyult a progresszív gondolkodók számára, egyre több kényes jelző halmozódott föl, amiket akkor ki kellett mondani, csak elrekkentették ennek lehetőségét. Ez a párhuzamos, lengyel-magyar folyamat mindenképp bizonyított annyit, hogy – akik akartak – tisztába keveredhettek a helyzettel, s már nem is csodálkoztak annyira, hogy Csoóri Sándor költeményei végeláthatatlan havazásba vesznek, hogy az „Eszkimó asszony fázik”, s hogy a Muzsikás együttes is ebben az időben aratta sikereit a „Hidegen fújnak a szelek” első, kimértebb tempójú változatával. A hegedű lúdbőröztető szólama, meg a sokat sejtető szabad értelmezésben: a kemény kéz politikáját csipkedő sora: „azok nem jót jelentenek”, valahogy friss érzeményekkel tölthette el a hallgatókat. Az egész akár Ady déjáj vu-jének is beillett volna, amint új arcok kacagnak az égre... Aztán talán épp egy esztendőre rá ismét előadta a zenekar ezt a dalt, immár szaporább vonózással, meggyőzőbb indulatokkal, s így még inkább vérpezsdítően hatott; a tavasz, az abszolút értelemben vett forradalmiság illata lengte körül az egybegyűlteket.

A '85-ös Táncháztalálkozó azoknak is el kellett ismerniük, hogy telt házzal zajlott le a program, akik addig ferde szemmel nézték a paraszthagyományok reneszánszát. Ebben az időszakban újra megkísértette az előadók társadalmát a kérdés-sor: vajon lesznek-e, lehetnek-e rendszeres rádió- és tévéműsorok, állandó rovatok az ifjúsági sajtóban a táncház számára, hisz a népszerűség s a zene „számottevő” hatása nyilvánvalóvá vált addigra, netán és mégis-mégis nem lehetne-e tömegkultúra valahogy a népzenei revival-ból. Meg aztán: alakulnak-e olyan szervezetek, szerveződések, amelyek levonnék legalább az önmenedzselés sziszifuszi terhét a népzene-színéről, s amelyek a megfelelő működési föltételek biztosításáért kezeshetnének, hogy a fönt említett, nehezen kivívott népszerűség megmaradhasson, esetleg tovább emelkedhessen, hogy az a jótékony hatás, ami az addigi kultúrpolitika nyilvánvaló kártékonyosságát mérsékelte, az még többeket átjárhasson, hogy a magyarságtudat lábadozásának ezt a hangyamoccanásnyi esélyét megkaphassák az előadók. Igazából nem tartható képtelen ötletnek, hogy a szervező szervezzen, a muzsikás pedig muzsikáljon, de erre '85 előtt (s még azután is jó ideig) elenyészően kevés példa akadt a táncházak környékén. Ha egy zenekar komolyabb fesztiválra gondolt, azt maga-magának kellett kezdeményeznie (így vert gyökeret, s lett nemzetközi rangú összejövetele Diósgyőrben a Kaláka együttesnek, lényegében hasonló recept szerint állt össze a Kamarás zenekar indíttatásából a MALÉV-Interfolk fesztivál is...), ha lemezt akart, évekig kuncsoroghatott, koncertjeit, klubjait is saját ihletésre „bulizta ki”. E jelenségek tarthatatlansága tetőzött

Fotó: Koncz Péter

a nyolcvanas évek derekán, ez sugallhatott olyasmint, hogy most már lépni kell. A táncháztalálkozókon tapasztalt nézőszám-dagály arra is alkalmassá tette a rendezvényt, hogy „robbantani”, lehessen, szinte az ismeretlenségből toppantak elő olyan énekesek, akik noha csak egy-két szám erejéig, az élvonalbeliekével vetekedő színvonalon mutatkozhattak be. Egy ilyen erős „nyitányt” hamarosan felülmúlni, sőt újabb sikerekkel megfejezni, az alkalmi népszerűséget állandósítani csupán keveseknek adatott meg, hisz tehetséggel, lelkesedéssel és szorgalommal egyaránt győzni kellett a munkát: ám az értékek kiválasztódásához aránylag hiteles közeget biztosított a találkozó.

Berecz András a '85-ös rendezvényen egy kamaratermi húsz percben kapott lehetőséget, s ott az „Ezek a szép szász leányok” kezdetű széki dal valósággal megbabonázta az embereket. Közel fél éven át minden táncház széki táncrendjében sort kellett erre keríteni, sőt gyakran előkerült csak úgy, asztalozás közben is, hogy egyre több és több ember jegyezhesse meg a szövegét (mert a dallam szinte magától rögzült). Miféle új módszer ez, mi a titka, hogy a fiatalok, akiket a különböző mozgalmárságok még a közéletből is kiábrándítottak, s akik így aztán az éneklésről (lásd menetindulók, álhazafias csaszuskák stb.) végképp fitymálkozóan vélekedtek, itt egyszer csak közösen, egymással összhangban daloltak, mint akik évtizedek óta bevarasodott torukról tépik föl a heget. Ez az őrjítő-mámorító hangulatot lobbantotta be aztán a '86-os találkozó gálaműsora. De addig is egy sor élményt, tapasztalatot föl kellett dolgozni. Például szintén a '85-ös kamaratermi koncertek keretében föllépett egy svéd banda a saját zenéjével, utolsó számként viszont egy vérbő szatmári csárdást húzott, egészen hiteles hangulatot tolmácsolva. Jó, hogy a bőgőütemekbe Konkoly Elemér is besegített, s jó, hogy az a Hans Hurtig muzsikált még e stockholmi zenekarban, aki akkor már huzamosabb ideje járta a főváros táncházait, s tűrhetően törte a magyar nyelvet, de az mégiscsak „sok”, hogy ebből az indíttatásból Svédországban tanfolyam lett, ahol ma már elsősorban a magyar minta szerinti kontrakíséretet tanítják... Magyarán: egy megátalkodottan profitcentrikus, a piac vastörvényei szerint működő közegben (s ez már nem csupán Svédországra értendő) jelentkezik olyan vásárlóerő, mutatkozik olyan igény, hogy értékén cseréljen gazdát a tudás, a fölkészültség, s így a produkció is. Ugyanakkor itthon a folkosok maguk igazgatják a táncháztalálkozó mikrofonokat, mert a roadok épp sörözni mentek. Ez nem egyszerűen a mentalitás kérdése, igaz, nem is csupán a politikai manipulációé. Ez leginkább olyan rontásféleséghez hasonlít, mint amikor a szomszéd kertjében viruló bimbótól könnyek csillognak a szemünkben, s ettől a magot adó, nálunk termett virágot majdnem eltapossuk.

Szándéka szerint ennek a torzulásnak is szeretett volna véget vetni a '86-os találkozó. Az eseményt már az is megkülönböztette a korábbiaktól, hogy a lázas előkészületek sok-sok héttel a tárgynap előtt érzékelhetőek voltak, szinte minden táncházban, klubban föltűntek ide-oda futkosó, tanács-

Fotó: Koncz Péter

kozó, papírokat rendezgető emberek. Meg kell mutatni, egyszer végre meg kéne mutatni! – ezt sugallta minden sürgölődő mozdulat, minden szórakozottan-elmélyült, bávatag tekintet. Ezzel egyidőben kezdtek körözni a szervezők feje körül a keselyű-vélemények, persze, azok kaphatnak húsz percet a főműsoridőben, mi meg még azért is hálával tartozunk, ha egy számot lenyomhatunk előzenekarként. Ezekkel a megnyilvánulásokkal is szembe kellett nézni valakinek. Ifj. Csoóri Sándor és Porteleki László úgy találta ki a „Bál” elnevezésű rendezvény gálakoncepcióját, hogy a „művészi érzékenykedéseknek” is elejét vehessék.

Mellesleg az összhatás sem volt kutya: először a látogatók virtuskodhattak egyet a táncos versenyekben, ki tud többet egy legényesből, vagy ki lejt szebben a párjával. Ezek összegezéséeként aztán szakmai értékelés keretében a táncház-vezetők és -tanítók képességei mérettek meg. Miután a résztvevők kellően lefárasztották magukat, jöhetett a gála, az „Énekeljünk együtt!”, ahol a legeslegnépszerűbb dalok csendültek föl; olyanok, amilyenek a hallgatókból is kikíváncsoltak. A fináléhoz a harminctagú „Fesztiválzenekar” adott kíséretet: mindegy, hogy eredetileg ki melyik csoportba tartozik a zenészek közül, a repertoár ismert, sőt, itt e körben köztudott; a közönség együtt láthatja kedvenceit, s velük együtt zengheti azt, amit az évek során épp tőlük tanult. Olyan vizsga ez, aminek egyetlen tétje van: jól tudjuk-e érezni magunkat együtt. A gála első száma az „Én is voltam, mikor voltam” című dal azért kritikái észrevételét is odadörgölte: „De rossz kertészre akadtam, keze között elhervadtam...”, s ebben a hangulatban folytatódott, hisz a tág értelmezésű természeti képek akár a politika meteorológiai jelentéseként is fölfoghatóak: „Nem úgy van most, mint volt régen...”, „Hidegen fújnak a szelek...”. A folytatásból még ebbe a körbe sorolható a dunántúli „protest-song” teljes első versszaka: „Kis angyalom szemé-szája / Többet ér, mint Buda vára, / Mert Budavár az uraké, / De a rózsám csak magamé...”. Persze nem kell közéleti áthallásokat kisejdtíteni; elképzelhető, hogy épp a műfaj öntörvényűsége fogalmazódott meg a föntiekben. A táncház sohasem terjeszkedett erőszakosan, csakis organikus fejlődése révén terebélyesedett, így aztán olcsó és gyarló emberi vétségek sem kezdhették ki, érdekszövetségek sem rothaszthatták szét lényegét, ezért nem járatódott le a szavatossága a „csak magamé” érzésnek... Fönt a színpadon közben egyre többen és többen lettek, jöttek a dudások, majd a tekerősök, egyre erőteljesebben, félelmetes-lelkesülten zendítették azokat a népdalokat, amiket ez a kör már régtől a sajátjaként tisztel. Ekkor következett az a mezősegi, a „Most jöttem Gyuláról”, amelynek egyik bűvös-bájós sora dallá oldja a „kimondhatatlant”, az addig szinte szégyellnivalót.

„... ennek a szép keselyűlábú lónak magyar a gazdája”. Annyi piszkoskodás után egyszer oda kellett vágni ezt a hivatalosságoknak, egyszer fülsüketítően rá kellett olvasni a táncház sírásóira, a nemzeti öntudat gyanúba keverőire. A Téka egyik legnépszerűbb dalát, a „Házunk előtt jégve-rem” kezdetű vadító mezősegi tánczene követte; akik nem bírtak magukkal, már ekkor megforgatták párjukat. Végre

előkerült a várva-várt „Szomorú az idő” is, amikor az erősítők sípolni kezdtek. A koboz ütemeiből mást se lehetett hallani, csak a húrok csapódását – mintha bizony nem is dallamvivő, de ritmushangszer lett volna ifj. Csoóri Sándor kezében. Hallatlan fegyelmezettnek kellett lennie ahhoz, hogy ne hagyja el a színpadot, hogy szó nélkül hagyja ezt, de nem fordíthatott hátat a vele éneklőknek. Ezután jött a román halottkísérő, súlyos dobütemekkel, hidegjelős töröksíp-szólammal, s azzal a dallammal, amely az „István, a király” magasztos jelenetében, Géza temetésekor is elhangzott. Aztán – épp csak utalásszerűen – a Muzsikás játszotta azt a számát, amelyet Martin György etnográfus emlékeztének szentelt: „Element a madárka, / Üres a kalitka, / Azt üzente vissza, / Visszajő...” Fájdalmasan, lecsupaszítottan szólt a dal szöveg nélkül – ugyanis Sebestyén Márta ez évben betegsége miatt nem jöhetett el – éppoly őszinte megrendülés suhant át a fiatalok ezrein, mintha félperces néma fölállással adóztak volna az elhunyt tudósnak. Fokról-fokra ismét vidámabb dalok sorjázta elő, úgyhogy mind többen és többen kezdtek táncolni, s végre igazán fölzsabadultan dalolhattak: „bolond aki télen-nyáron a lányokhoz jár, la-la-la...”. Berecz András épp csak föltűnt a színpad hátterében, kitérő vastaps bízott abban, hogy vele jöttek azok a szép szász leányok is; Porteleki László alig húzta meg hegedűjén az első néhány hangot, lelkes kurjantások, füttyögések buzdították. Mégis, az aranyszabályt, miszerint az első strófa a zenekaré, a többség azért megtartotta, kívárta, s csak utána kezdett bele a közönség, együtt a színpadon állókkal. Még a technika ördöge sem zavarhatta meg komolyan az emelkedett pillanatokat, hisz az egész Sportcsarnok „fúttá” a dalt, minden szögletét, zegét-zugát betöltötte az örömfényű dallam lefertőtleníthetetlenül.

Nyolcvanhatban minden korábbinál serényebben dolgoztak a Selyemgombolyító videósai, több kamerával igyekeztek rögzíteni a leírhatatlan hangulatú eseményt – utóbb árusították is ezt a műsoros kazettát –, amire pedig korábban aligha akadt példa: többször élő kapcsolatban (!) tudósított az eseményről a televízió. Ezzel voltaképp a találkozók első fénykora is lezárult. ’87-re visszaesett a rendezvény látogatottsága, igaz, a propagandája szintén satnyulásnak indult. ’88-ban, amikor kivételesen a Petőfi Csarnokban tartották a találkozót (mert a Sportcsarnok akkor inkább valami korcsolyaversenynek adott fedelelet), talán még volt önálló plakátja, ám ’89-ben mindössze a Tavaszi Fesztivál műsorfüzetében a programokat összefoglaló táblázat egyetlen sora utalt rá, hogy a „VIII.” sem vált kámforra teljesen. A szórványosan beszerezhető információk szerint ’87-ben a 670 ezer forint tiszteletdíjon kívül 120 ezer forint jutott az ügyelőknek, rendezőknek; ugyanezekre a tételekre ’89-ben összesen 250 ezer forint állt rendelkezésre, 1987-ben 50 együttes, ’88-ban 10 táncsoport és 10 zenekar, ’89-ben 19 zenekar és 6 szólista szerepelhetett a műsorban. Ezek az adatok mindennél jobban jellemezhetik a helyzet eldurvulását: viszontválasz a sikeres találkozókra?

Ekkoriban már a háttérül szolgáló, történelminek is nevezhető események sem kedveztek a táncháznak; meglazultak

a társadalom politikai-ideológiai eresztékei, érdektagolttá lett az önbecsülésére kényes értelmiségi és diáksokadalom is. A nyolcvanas évek derekán még oly vonzó táncház egyszeriben – de csak látszólag! – kiüresedett, elvesztette ellenzékies varázsát. Mélyebbre ásva valósabb magyarázata lelhető e vérszegényebb mulatságoknak: olyasmi, aminek nyitja még mindig az eredendő élmény, a „csak magamé” érzés körül keresendő. A táncházból nem akart senki pártot csinálni, közvetlen politikai szerepe elhanyagolható volt (annál inkább megmaradt viszont a közvetett hatása, hisz a rendszerváltás után sem kellett végigbogarásznia lelkiismeretét, hogy új értékrenddel hozakodhasson elő; a táncház az maradt, ami volt, ez talán a legszebb a „csak magamé” érzésben!), most sem válhatott eszközévé semmilyen kívülről jövő sandaságnak. Igaz, létrejött a saját, szabad szakszervezet – s épp ’89 áprilisában, a minősíthetetlen körülményekkel hazavágott, s csupán egyetlen délutánra zsugorított táncháztalálkozó után –, ennek ténykedése azonban kizárólag szakmai kérdésekre korlátozódott. Mire a ’90-es találkozó eljött, át is alakult Táncvárosi Kamarává – ez a tömörülés vállalta magára az esemény rendezését.

A ’91-es találkozón is minden úgy zajlott, mint máskor. Hajnalban „óra-előre-hajszollás” – ahogy Nagy Feró megénekelte a nyári időszámításra való áttérést –, aztán riadt ébredés, hunyorgás, elmélkedés, hogy most mi van. Igen, táncháztalálkozó, a sorsszám: X. Jubileum is lehetne, de ünnepi hangulatot inkább csak az kölcsönzött az eseménynek, hogy épp Húsvét vasárnapja köszöntött rá a folkrajongókra. A Sportcsarnokban – mint már annyi hasonló rendezvényen – ezúttal is Hamar Dániel a szóvivő a gálaműsorban. Úgy látszik, még ezt is a zenészeknek kell elvállalniuk, mert így a biztosabb... Egyetlen vonásában azért eltért ez az este a többitől; föltűnően sok Kárpát-környéki nemzetiségi hagyományörző előadó jött el meghívottként – például még Ukrajnából is. Folyosói beszélgetésekben itt is, ott is nevetgéltek azon, hogy ez az első szabad táncháztalálkozó: ezt jelképezte, ahogy Richtarsík Mihály (Felvidék) és Tötszegi András (Erdély) – mindketten koreográfusok, táncegyüttes-vezetők, táborszervezők – szorongatta egymás kezét. Délelőtt az egyik alagsori fordulóban szinte közlekedési dugót csináltak azok a román muzsikások, akik a spontán örömenére összeállt alkalmi triójukkal (a fölállítás: ének, dob, tölcsekes hegedű [!]) tartottak bemutatót a bihari folklórból. Az ilyen és ehhez hasonló jelenetek teszik fölöslegessé a magyarázkodást a hajdani vádakra, hogy itt a nacionalizmus így meg úgy...

Nem lehetetlen, hogy megütközést vált ki, amikor az évtizedes múltra visszatekintő táncháztalálkozók története ilyen fanyarra sikeredik. Jobb lett volna fölkeríteni egy discjockey-t, hátha lendületesebben találta volna a sikerek és más érdekes eredmények lajstromát, valamint a naprakész heti kimutatásokat a listavezető számokról, bandákról..., csak sajna, ilyen ember nincs. Nyilván stílusosabb lenne egy bakelit-csikós a hokedlin, bár ennek a megátalkodottan öntörvényű műfajnak még ilyenre se telt. Esetleg: nincs is szüksége rá, beéri a „csak magamé” érzéssel.

Átváltozások

Ezzel a címmel rendezte meg a Táncházi Kamara 1993. március 27-én a Budapest Sportcsarnokban először a Budapest Folk '93 elnevezésű zenei fesztivált. Idézzük az akkori szórólappból: „A fesztivál célja, hogy bemutassa azokat a zenei műfajokat, amelyek a folklórból táplálkoznak, felidézve, hogyan hatott a parasztzene a különböző korok populáris és műzenéire, és feltárja azt a dallam- és motívumvándorlást, amely a környező és távolabbi népekkel összeköt bennünket. Másképpen fogalmazva: a kultúráknak azt a kölcsönhatását, mely minden nép zenéjében tetten érhető.

Másik nem titkolt szándékunk, hogy a magas színvonalú koncertekkel feloldjuk azokat a feszültségeket, amelyeket a hétköznapi politika hadszínterein a közismerten csak

népi-urbánus ellentétként, vagy végletesen leegyszerűsítve és kisarkítva nacionalizmus és kozmopolitizmus szembeállításával szítanak. Közelebb hozni egymáshoz azokat a zeneszerető közönségrétegeket, amelyek téves előítéletek, vagy tájékozatlanság miatt eltérnek, esetleg lenéznek olyan zenei produktumokat, amelyeket a világ bármely pontján kitörő lelkesedéssel fogadnak és elég régóta „magyar modell”-ként emlegetnek. Legfőbb célja a fesztiválnak, hogy ismerjük meg egymást, tágítsuk a kört, és szabadon mindenki jól érezze magát, és a másikat”.

E gondolatok jegyében rendezzük meg idén is a fesztivált, kiegészítve a koncerteket egy gyermekbállal és egy esti táncház előadással.

Minden korosztálynak nagyon jó szórakozást és emlékeztető ünnepet kíván a rendezők nevében: **Kiss Ferenc**

APRÁJA

Budapest

Tánctórum

Március 30-án a székesfehérvári Alba Regia Táncegyüttes műsora a Budai Vigadóban 19 órától (Budapest, I. Corvin tér 8.)

*

Tánctórum

Április 2-án a nyíregyházi Nyírség Táncegyüttes műsora a Budai Vigadóban 19 órától (Budapest, I. Corvin tér 8.)

*

A Zsarátnok együttes tart bolgár táncházát április 1-én és 22-én 19 órai kezdettel a Lágymányosi Közösségi Házban (1117. Budapest, Kőrösy J. u. 17. Tel: 166-4627)

*

Debrecen

Május 28-29. Szomszédolás, Debreceni Gyermektánc Fesztivál

*

Jászberény

Április 11-én 19 órakor a Jászság Népi Együttes házában lesz a Jász-Nagykun-Szolnok megyei táncegyüttesek bemutatója. A műsorban fellép Dresch Mihály, a Csík zenekar, a Békés banda, a Jártató zenekar, Sára Ferenc, a Korona Kamara Táncegyüttes (Szolnok), a Jászapáti Táncegyüttes, a Miklós Táncegyüttes (Törökszentmiklós) a Tiszafüred Táncegyüttes, a Tisza Táncegyüttes (Szolnok), és a házigazda Jászság Népi Együttes. A műsor után táncház következik.

*

Kecskemét

Április 16-án 19 órakor a Csík zenekar tart táncházát a Táncsics Mihály Művelődési Házban. Táncot tanít Kocsán László, vendégek: a Zurgó és a Jártató zenekar.

Kiskunhalas

Április 23-án 19 órától Szent György napi táncház lesz a Közösségek Házában.

*

Nyíregyháza

Szent György napi koncert és táncház Nyíregyházán a Bessenyei György Tanárképző Főiskolán április 23-án 18 órától. Vendégek: Bökönyi zenekar, Tatros Együttes

*

Ráckeve

Május 21. Pest Megyei Néptánc Találkozó

*

Sárospatak

Május 7. Szövetkezeti Néptánc Fesztivál

*

Szeged

Május 11. JATE Klub Táncház Juhász Zoltánnal és Berecz Andrásal

*

Május 12-15. Szegedi „Májulás”

*

Szekszárd

Április 15. Szekszárdi Fesztivál

*

Székesfehérvár

Április 4. Locsoló táncház 18 órától a Tilinkó zenekarral a Megyei Művelődési Központban.

*

Április 29. 19 órától a Vörösmarty Színházban az Alba Regia táncegyüttes fellépése a Táncművészet világnapja alkalmából rendezett ünnepi műsoron.

*Óvodásoknak, iskolásoknak népszokásokra alapuló zenés táncos műsor a Kolompos együttesel.
Tel: 251-5786*

*MAKÁM Etnozenei Klub zenei napok
április 7-8-9-én az Almássy téri Szabadidő Központban
(Almássy tér 6. Tel: 267-87-09)
A fesztiválon fellépnek: Talizmán, Alkalmi Társulás, Makám,
After Crying, Szamaba, Kesző, Grensó Kollektíva,
Baló Q, Lőrinszky Attila*

KÉZMŰVES TÁBOROK

Dunakiliti

IV. Országos Lószőr-ékszerkészítő Tábor

Bodrogi Sándor emlékére

1994. július 23-31. Dunakiliti, Vízpart kemping Jelentkezés: Németh György (1209 Budapest, Hungária köz 11.)

Szálka

Amerikai közép- és főiskolások tábora (14-20 éves korig)

Július 2-15.

Téma: népművészet és környezetvédelem (népviseleti bemutatás, gyöngyfüzés, korongozás, sétatokcsikázás, lovaglás, kerékpártúra és környezetvédelmi előadások) Részvételi díj: 600 Ft/fő/nap + kb. 200 Ft a szakmai program költségeire. Szálka Alkotóház 7121. Szálka Decsi János

Jakabszállás

A Népművészeti Egyesület Jakabszállási Alkotóháza (Kecskeméttől 18 km-re) Szálláshely: 22 személyre + 20 db sátor felállítására alkalmas hely. Fafaragó műhely, 10 db álló szövőszék. Cím: 6078 Jakabszállás, Alkotóház

Magyarlukafa

Magyarlukafai Néprajzi Műhely

Magyarlukafán 1979 óta működik a Magyarlukafai Néprajzi Műhely. A tájházban kialakított kézműves műhelyekben a hagyományos népi kismesterségek mellett (szövés, fonás, kosárkötés, fafaragás, nemezkesztés, fazekasság) a gyertyamártás, gyöngyfüzés, papírmerítés alapfogásait is tanítjuk. Az első időszakban elsősorban olyan fiatalok vettek részt a nyári táborokban; akik a Fiatalok Népművészeti Stúdiójának tagjaként már egy-egy szakma mesterei voltak. Az utóbbi esztendőben viszont egyre jobban megnőtt az igény az olyan jellegű táborok iránt, ahol teljesen kezdők is megtanulhatják az egyes mesterségek, technikák fogásait. Ezek a táborok elsősorban a nyári időszakban kerülnek megrendezésre, ahol tíz napos turnusokban általában 15-20 fő számára nyílik lehetőség a munkára. Egy nyáron általában öt-hat tábort szervez a helyi közművelődési egyesület és a Baranya Megyei Múzeumigazgatóság. Külön kérésre az év többi részében is van lehetőség foglalkozásokon részt venni. Érdeklődni lehet: KAPTÁR Magyarlukafai Közművelődési Egyesület, 7925 Magyarlukafa, Fő u. 44. Tel: 73/354-016

Sárospatak

Sárospataki Amatőr Népművészeti Iskola

június 27. - július 4.

A 10-14 éves korosztály számára Újhatán szervezünk tábort június 13-20-ig. A résztvevők a mindennapi életben használatos dolgokat, tárgyakat készíthetnek, miközben megismerkedhetnek hagyományainkkal. Részvételi díj: 5000 Ft/fő. Jelentkezni lehet a Sárospataki Művelődési Házban, Kovácsné Géczy Julianna népművelőnél.

Cím: 3960 Sárospatak; Eötvös u.

Tel.: (47)323-811, Fax: (47)324-812

Tiszavárkony

Szolnok Megyei Népművészeti Alkotótelep

Az Alkotótábor közvetlenül a Tisza-partjára épült. Mintegy 200 méterre fürdőzésre, napozásra alkalmas szabad strand található. Szeretettel és szép környezettel várunk mindenkit, akit vonz a népművészet, a pihenés a természet ölében, a falusi romantika. Hívjuk a vízpartot kedvelő magyar és külföldi vendégeinket.

Cím: 5082 Tiszavárkony, Endre király u. 20.

Nagyrákos

Nagyrákosi Kézműves Oktatási Központ

Bőrművesség, szövés-fonás, fafaragás, népi játék készítés, kosárfonás. Jelentkezni lehet egyénileg és csoportosan nyári táborozásra. Igény szerint biztosítunk programot – esetleg meghívott előadókkal is. A nyári tábor díja teljes ellátással, anyagköltséggel, külső oktatók biztosításával 1200-2000 Ft/fő/nap. Csak szállás igénybevétele esetén 200 Ft/fő/nap. Ugyanez főzészely lehetőséggel 250 Ft/fő/nap.

Szálláshely-foglalás: Farsang Adrianna, Zsilinszki András népi iparművészek 9938. Nagyrákos, Nemesszer; ELTE Ellátási Igazgatóság Jóléti Intézmények 1083. Budapest, Ludovika tér 2.

Fotó: Molnár Ferenc

DUO SOUND

2074 Perbál, Egyetértés ltp. A/15.

Tel.: (26)337-090, 201-0393

Fax: 202-2047

HANGFELVÉTEL-LEMEZKIADÁS HANGOSÍTÁS-VILÁGOSÍTÁS HANG-FÉNY TERVEZÉS, KIVITELEZÉS

Egyéb szolgáltatások:
színpadok építése, műsorok szervezése,
rendezvények teljes körű lebonyolítása

Hirdessen a **folkMAGazin**-ban!

Lapunkat idén két alkalommal jelentetjük meg, a XIII. Táncháztalálkozóra és augusztus végén, szeptember elején a Mesterségek Ünnepeire, illetve a Szezonnyitó Táncházzra. A „próbaév” után 1995-ben 2, vagy 3 havonta jelentkezzünk (ez a tapasztalatoktól függ). Várjuk hirdetéseiket a lapban! Közérdekű híreket, nem profitorientált-, vagy apróhirdetéseket 12 szóig ingyen megjelentetünk. Kiemelt, fizetett hirdetéseket a folkMAGazin hirdetési tarifái alapján vállalunk.

folkMAGazin

1251. Budapest, Pf. 101.

Tel: 251-5786 Tóth Kornélia, 201-3766/13 Gösi Anett,

201-4492 Beszprémy Katalin.

Fax: 201-5164.

TÁNCHÁZAK-KLUBOK

BUDAPEST

Calcutta Trió Indiai zenei klub

Marczibányi téri Művelődési Központ 1022 Bp., Marczibányi tér 51/a. Tel: 135-1168 Minden hétfőn 19 órától.

Falkafolk Balkán táncház

Fővárosi Művelődési Ház -1119 Bp., Fehérvári út 47. Tel: 181-1360 Minden szerdán 19 órától.

Görög Klub

Virányosi Közösségi Ház 1125 Bp., Szarvas G. u. 8/C. Tel.: 155-0811 Minden páros pénteken 18 órától.

Hóra Izraeli Táncház

Marczibányi téri Művelődési Központ 1022 Bp. Marczibányi tér 5/A. Tel: 135-1168
Minden második vasárnap 17-20 óráig

Izraeli Táncház

Házigazda a Habonim-Dror Almássy téri Szabadidőközpont 1077 Bp., Almássy tér 6. Tel: 267-8709
Minden második héten vasárnap 17 órától.

Kalamajka Táncház

Belvárosi Művelődési és Ifjúsági Ház 1056 Bp. Molnár u. 9.
Tel: 117-5928
Minden szombaton 17-18-ig aprók tánca, 19-20-ig tánctanítás, 20-24-ig táncművelés, 23-02-ig öszi népi vigadalom.

Kelta-klub

Virányosi Közösségi Ház 1125 Bp. Szarvas G. u. 8/C. Tel: 155-0811 Minden páros pénteken 19 órától

Klezmer-klub

Almássy téri Szabadidőközpont 1077 Bp. Almássy tér 6.
Tel: 267-8709 Minden hónap 3. hétfőjén 19 órától

Kolompós gyerektáncház

Jókai Mór Művelődési Központ Budaörs, Szabadság út 26. Tel: 153-6008
Minden hónap utolsó szombatján 16 órától

Los Andinos Klub Dél-amerikai táncház

Almássy téri Szabadidőközpont 1077 Bp., Almássy tér 6, Tel: 267-8709 Minden hónap első hétfőjén 19 órától

Los Gringos Klub Dél-amerikai táncház

Fővárosi Művelődési Ház 1119 Bp., Fehérvári út 47.
Tel.: 181-1360

Makám Etnozenei klub

Almássy téri Szabadidőközpont
1077 Bp., Almássy tér 6.
Tel: 267-8709
Minden hónap második péntekén 19 órától

Maskarades Görög klub - táncház

Kosztolányi Kulturális Központ 1093 Bp., Török Pál u. 3.
Tel: 118-0193
Minden hónap első szombatján

Méta-Klub Táncház

Józsefvárosi Klub 1085 Bp., Somogyi Béla u. 13. Tel: 118-7930
Aprók tánca 17-től, felnőtt tánc 18-24-ig, minden vasárnap

M.É.Z. Együttes Skót-ír táncház

Virányosi Közösségi Ház 1125 Bp., Szarvas G. u. 8/c.
Tel: 155-0811
Minden hó első és harmadik vasárnapján 19 órától

Muzsikás gyerektáncház

Fővárosi Művelődési Ház 1119 Bp., Fehérvári út 47.
Minden kedden 17.30-tól

Muzsikás Klub Táncház

Marczibányi téri Művelődési Központ
1022 Bp., Marczibányi tér 5/A. Tel: 135-1168
Minden csütörtökön 20-tól

Ökrös Klub

Kosztolányi Kulturális Központ 1093 Bp., Török Pál u. 3.
Tel: 118-0193

Rece-íce Balkán táncház

Almássy téri Szabadidőközpont 1077 Bp. Almássy tér 6.
Tel: 267-8709 Minden hétfőn 18 órától

Sirtos Görög táncház

Almássy téri Szabadidőközpont 1077 Bp., Almássy tér 6.
Tel: 267-8709 Minden vasárnap 18 órától

Tatros együttes Guzsalyas - gyimesi; moldvai táncház

Marczibányi téri Művelődési Központ
1022 Bp. Marczibányi tér 5/a. Tel.: 135-1168
Minden szerdán 19.30-tól

Téka Táncház

I. kerületi Művelődési Ház 1011 Bp., Bem rakpart 6.
Minden pénteken 17-től gyerekeknek, 18-tól tiniknek, 19-től felnőtteknek, tel.: 121-0324

EGER

Gajdos táncház

Megyei Művelődési Központ
Minden hónap utolsó vasárnapján 19-24 óráig

MISKOLC

Mészáros zenekar táncháza, minden szerdán 19 órától

Vian Klub („Tokaj” vendéglátó ház, Győri kapu)

PÉCS

Magyar táncház

Vasutas Művelődési Ház Dr. Várady Antal u. 7/2.
Kéthetente vasárnap 18 órától gyerekeknek, 19-től felnőtteknek

Vizin zenekar Délszláv táncház

Ifjúsági ház Minden hónap 3. csütörtökén 19 órától

SZÉKESFEHÉRVÁR

A Tilinkó és az Alba Regia Táncgyűttes közös táncháza

Megyei Művelődési Központ Liszt Ferenc u. 1.
Minden páros hét szombatján 18-tól gyerekeknek, 19-től felnőtteknek

BUDAPEST FOLK '94, Március 26.

Küzdőtér

Aprók bálja gyermekmulatság

10.00- 14.00. Szerk.: „ÖRÖKSÉG” Gyermekek Népművészeti Egyesület

ÁTVÁLTOZÁSOK II.

Koncertek a paraszzenétől a World Music-ig

14.10 Oravská Polhora-i gorálok

14.40 Vízöntő

15.10 Kalamajka

15.45 Csík zenekar és Dresch Mihály

16.20 Kesző zenekar

16.50 Ghymes

17.15 Szvorák Kati és a Bekecs együttes

17.50 Ando Drom

18.25 Barbaro

ELÁGAZÁSOK

20.00 -23.00 Közös folklórkincsünkből kiinduló és elágazó különféle koreográfiai irányzatok bemutatója

I. Rész

Bogyiszlói népi együttes: Tolnai-szvit

Nyírségi tánc

Nagykátai táncgyűttes: Kalocsai táncok

Nyírség táncgyűttes

Köszöntő (Hamar Dániel)

Bihari táncgyűttes: Passio

Szászcsávási zenekar: Csingerlálás

Közép-Európa Táncszínház: Don Quijote

XIII. TÁNCHÁZTALÁLKOZÓ, március 27.

Küzdőtér

10.00: Megnyitó - Virágvasárnap i zöldágjárás

Csárdás

10.15: Madocsi csárdás

10.45: Bodrogi hármascsárdás (konyhatánc)

11.15: Martosi csárdás

11.45: Kis-Küküllő menti öregek, csárdás és gyors

12.30: Lakócsai horvát táncok

13.00: Uszodi selyemcsárdás és gubbantós

13.45: Széki lassú és csárdás

14.30: Méhkeréki román táncok

15.00: Nagyecsed i cigánycsárdás

15.30: Kalotaszegi csárdás és szapora

16.00: Moldvai körtáncok

16.30: Magyarországi páros táncok

17.15: Nagyecsed i csárdás – Szerk.: Farkas Zoltán, Vavrincez András;

Munkatársak: Tóth Ildikó, Lévai Péter

18.00: Tavaszköszöntés – Szerk.: Hortobágyi Gyöngyvér

19.00: SIAMSE TIRE ír nemzeti népi együttes bemutató

Hagyományörző gála

20.00: Oravská Polhorai gorálok, Terckovaiak, Felcsíkiek, Mezőgyéresiek,

Báréi zenészek, Kalotaszegiek, Bogyiszlóiak, Bonchidaiak, Hercegszántóiak,

Beceiek, Magyarbódiak, Tizsakóródiak, Ando Drom

Esti táncház

22.00 -24.00: Széki pár, Gyimesi táncok, Mezőségi pár

2. emeleti folyosó

Ínyenc táncok – Szerk.: Nagy Zoltán József, Vavrincez András

10.30: Nyírségi táncok

11.30: Árvai Gorál táncok

12.00: Moldvai páros táncok

12.45: Moldvai dalnítás

13.00: Magyarországi német táncok

13.30: Felcsíki táncok

14.00: Gyimesbükk i táncok

15.00: Imregi karikázó

15.30: Ipolymenti táncok

16.00: Vajdaszentiványi táncok

17.00: Szlavóniai körtánc

17.30: Dél-alföldi táncok

18.00: Bonchida i táncok

II. Rész

Kalotaszegi ének és tánc

Mezőgyéres: De a lungu

Budapest Táncgyűttes: „Ősz az idő”, „Anyám”

Sebestyén Márta

Lévai Péter: Ritmus

Közép-Európa Táncszínház: Örkény István Egypercesek; Ritka magyar

Farkas Zoltán és Tóth Ildikó: Szatmári táncok

Szabó Szilárd: Széki sűrű és ritka tempó

Tranz Danz: Astrál évek

Kodály Táncművek Folkszínház: Hommage a Bartók

Szokolay Balázs: 2 Bartók-darab zongorán

Műsorvezető: Hamar Dániel

Koreográfusok:

Szabadi Mihály, Balázs Gusztáv, Domján Lajos,

Novák Ferenc, Bognár József, Zsuráfszki Zoltán,

Énekes István, Szögi Csaba, Janek József,

Kovács Gerzson Péter, Farkas Zoltán

Zongorán közreműködik: Szokolay Balázs

Szerkesztő-rendező: Farkas Zoltán

Rendezők:

Táncművészeti Kamara Népművészeti Egyesület,

Örökség Gyermekek Népművészeti Egyesület,

Magyar Művelődési Intézet

Felelős vezető: Berán István

Producer: Páli János

AMSTEL BEER

Edzőterem

10.30: Aprók tánca:

bagi, kalocsai játékok, sárközi ugrások, széki, szatmári táncok, kézműves foglalkozások (vez.: Székely Éva)

Szerk.: Foltin Jolán

15.00: Duo Sound Lemezbemutató

A Méta együttes és a Káló zenekar

16.30: Népi „Divatbemutató”

Rendezte: Nagy Zoltán József

Szerk.: Beszprémy Katalin, Igyártó G., Bárd Zs.

17.00: Lemezbemutató '94

Szerk.: Eredics Gábor

Kamaraterem

10.30: Kabóca együttes

10.40: Citeratrió

10.55: Tátika együttes

11.10: Gajdos együttes

11.30: Kanalas Éva – Fábri Géza

11.40: Vándor vokál

11.50: Recefice együttes

12.10: Zurgó együttes

12.25: Dobák Katalin

12.35: Üsztürü zenekar

12.55: Kadarka együttes

13.10: Falkafolk zenekar

13.30: Buda Ádám együttes

13.45: Fix Stimm zenekar

14.00: Nádasdy Zeneiskola

14.30: Hermann László Iskola

15.00: Óbudai Népzenei Iskola

15.30: Csík zenekar

15.55: Papp Ágnes

16.05: Jártató együttes

16.25: Galagonya együttes

16.40: Széles András

16.50: Újstílus együttes

17.10: Dűvő együttes

17.30: Hegedős együttes

17.50: Ghymes együttes

2. emeleti folyosó

10.30-18.30: Folk-kocsmá

*A BUDAPEST FOLK
LIVE '94 és a TÁNC-
HÁZTALÁLKOZÓ '94
kazetta és CD előfizetői
között 1-1 PHILIPS
CD-lemezlejátszót
sorsolunk ki az ÁTVÁL-
TOZÁSOK és a LE-
MEZBEMUTATÓ '94
műsorokban.*

*A TRADÍCIÓ STÚDIÓ Bt. és
az INFOSEC Kft. mindenféle
VIDEO-, FILM- és HANG-
FELVÉTEL készítésének jogát
fenntartja!*

Ha jól emlékszem, hat éve egy sportverseny miatt a Petőfi Csarnokba szorultunk a Táncháztalálkozóval. Egy évre rá, Húsvét éppen március végére esett, s az akkori szervezők akaratából félnaposra korlátozódott évi nagy seregszemlének a BS-ben. Ez akkora felzúdulást váltott ki, hogy szükségét éreztük egy saját szervezet megalakításának.

Nagy tervekkel, de tapasztalatok nélkül láttunk néhányan munkához. Céljaink kezdetől túlmutattak a Táncháztalálkozón: minden területen harcolni akartunk a táncháztalálkozók elismertetéséért, beleértve televíziót, rádiót, sajtót, lemezkiadást, gyűjtést, oktatást és a folklórból építkező magyar és nemzetiségi irányzatokat.

1990 végén az addigi szakszervezetekéből a hatékonyabbnak tűnő kamarai formára váltottunk. Egy időre Halmos Béla vállalta az elnöki tiszteletet. A kezdeti gyermekbetegségeket szép lassan sikerül leküzdenünk. Rá kellett jönnünk, hogy céljainkat csak fokozatosan érhetjük el. Jobb, ha viszonylag kevesebbet vállalunk, de betartjuk a demokrácia játékszabályait és elfogadjuk az ügyviteli adminisztráció fontosságát.

Végül is kialakult a Táncházi Kamara arculata: egy olyan szervezet, amelyet a külvilág megszólíthat, s amely a belső véleménycserék és döntések fórumaként működhet. Egy keret, amelyben mindenféle hasznos munka elvégezhető, persze közösségi kontroll mellett. A feltételes mód teljesen indokolt, hiszen ez a keret még jócskán kitöltetlen. A lehetőség kihasználása rajtunk, a táncháztalálkozó, a folklór és a néptánc kedvelőin – művelőin múlik.

Jól tudom, hogy még bőven az út elején járunk, mégis szeretném megosztani örömeinket a MAG olvasóival. Legnagyobb eredményünk, hogy a Táncháztalálkozót a maga teljességében sikerül újra megrendeznünk. Bár sem a jegybevételből, sem a büfé hasznából nem részesülünk, és a Tavasz Fesztivál a műsor költségeinek csak a harmadát tudja fedezni, mégsem kell lemondanunk a hagyományörzők, a vidékiek és a határon túlról érkezők szerepeltetéséről. Ezt kiterjedt – és időnként keserves – pályázati és szponzorszerzési munkánk teszi lehetővé.

Az I. Budapesti Folkfesztivál sikere megmutatta, hogy mind a közönség, mind az előadók számára fontos a színpadi műfajok, az eredeti folklór és az abból táplálkozó irányzatok együttes bemutatása.

Nagy örömünkre szolgál, hogy második fesztiválunkon a Küzdőtéren biztosíthattunk műsoridőt a gyermek táncc-, zene- és kézműves mozgalomnak, az „ÖRÖKSÉG” szervezésében. További bővülést jelent, hogy a délutáni koncert (Átváltozások II) után megvalósulhat az Elágazások c. táncműsor.

Történelmi jelentőségűnek érezzük, hogy sikerül kiadni az Átváltozások I. élő koncertfelvételét és hozzájárulhattunk a Táncháztalálkozó 94 CD és kazetta megjelenéséhez.

Szerény lehetőségeinkhez képest támogattuk a C-kategóriás zenésztanfolyamot és a nyíregyházi főiskola nappali népzene szakát. Segítettük az Almásy tér Folk Kalendárium kiadványát is.

Idén ötödik alkalommal a valóban országos jellegű Szezonnyitóra, amely szeptember 10-én délutántól hajnalig lesz az Almásy téri Szabadidőközpontban.

A Kamara működésében sikerült szétválasztani az általános szervezeti munkát a konkrét feladatokhoz kötődő szakmai és gyártási tevékenységektől. Erősödnek kapcsolataink társ szervezeteinkkel és más intézményekkel, valamint olyan kisvállalkozásokkal, amelyek kötődnek a mozgalomhoz. Egyre több személyiséget sikerül bevonni a tényleges munkába. Így hívhattuk életre a Táncháztalálkozó Alapítványt, amely máris óriási energiákat tudott összpontosítani régi vágyunk, a Folk Magazin megvalósítására.

Végezetül arra buzdítanám a táncháztalálkozó, a folklór és a néptánc kedvelőit és művelőit, hogy csatlakozzanak a Táncházi Kamarához. A tagság egyéni, de szívesen látunk létező közösségeket is, szakmai vagy területi tagozatként kapcsolódva szervezetünkhöz.

Érdeklődés esetén a jelentkezési Adatlapot, az Alapszabály-kivonatot és az éves tagdíj (100 Ft/fő) befizetésére szolgáló csekket megküldjük. Címünk: Táncházi Kamara 1251 Bp., Pf. 101. Tel.: 201-3766/13 - Gósi Anett Fax: c/o 201-5164. A belépés természetesen megtehető a BS-ben is, az asztalunknál, ahol egyébként a kamarai tagok új tagsági lapjukat és a számukra ingyenes folkMAGazin-t is átvehetik!

Üdvözlettel, az Ügyvezetőség nevében: Berán István

Elágazások címmel kerül előadásra a II. Budapesti Folkfesztivál rendezvényei között a Farkas Zoltán által megálmodott, megszerkesztett táncműsor. Megálmodott – hiszen évek óta foglalkozott a gondolattal, hogy egyszer egy olyan műsort készít, ahová nem az együttesek, nem az alkotók kapnak meghívást, hanem a kész művek, koreográfiák.

Magyarországon rendkívül sokszínű, gazdag a koreográfusi megközelítés – sok az „elágazás”. Am mégis mind hasonló dologról, a népművészet, néptánc nagyszerűségéről, mai életünkhöz való kapcsolódásáról szól. Így kerülhetek egy műsorba a Bogyiszlói Népi Együttes Tolnai szvitje, Szabó Szilárd tánca, a Bihari együttes „Passiója”, a Szászcsávási együttes „Csingerálása”, vagy a Nyírség Táncegyüttes „Tyukodi táncok” című produkciója, Lévai Péter „Ritmus” című kompozíciója. A felsorolást még folytathatnám, de úgy érzem, ennyi is jelzi az „elágazások” végtelen variációját, változatoságát. Farkas Zoltán segítői voltak: Tóth Ildikó, Sípó Mihály, Lévai Péter. Műsorvezető: Hamar Dániel

Aprók bálja

Március 26-án de. 10 órától 14 óráig a Sportcsarnokban a Táncháztalálkozó előrendezvényeként több száz táncos, zenész és kézműves gyerek találkozik a budapesti gyerekekkel egy nagy húsvéti bál keretében.

A különböző tájegységek mint pl. Rábaköz, Dunántúl, Szatmár táncrendjei közben és alatt a gyerekek tréfas játékokban, versenyekben mérhetik össze erejüket. Lesz tojásgurító és pogácsa sütő verseny, de meg lehet mérkőzni a legjobb legényes táncosi címért, vagy a legszebb hajfonatokat, hímestojásokat készítő díjakért.

Gyerekvásárosok árulják saját készítésű portékáikat és mutatják be mestersegeiket. A jókedvről a Dúvó és a Méta zenekarok, valamint az Óbudai és budafoki zeneiskolák gyermek zenészei gondoskodnak. A bál rendezője, szervezője az Örökség Gyermek Népművészeti Egyesület.

Eredics Gábor: CD és MK

Idén új fejezet kezdődött a Táncháztalálkozó lemezek kiadása terén. Ugyanis – amint azt sejtetni lehetett – az eddigi kiadással, a Hungarotonnal az elmúlt évek során folyamatosan romló munkakapcsolat kenyértöréshez vezetett. A Magyar Művelődési Intézet egy-maga nem lett volna képes vállalni a lemezkiadást, de végül is a „szakma” igazi összefogása megmentette a helyzetet.

A Muharany Elemér Népművészeti Szövetség, a Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány, a Népművészeti Egyesület és a Táncházi Kamara támogatásával jelent meg a közel 100 közre-működő 70 perc műsoranyag CD és műsoros kazetta formájában.

A „mozgalom reprezentánsai” és új tehetségek egyaránt szerepelnek a válogatáson, így a közkezdvelt táncházi slágerek mellett új gyűjtésekből származó „új” dallamokat is megcsodálhatunk.

Jó szórakozást! Eredics Gábor

Pályázati felhívás

Az IPOSZ Országos Kisipari Kézműves tanácsa (OKKT) a Művelődési és Közoktatási Minisztériummal, a Magyar Művelődési Intézet Népi Iparművészeti Tanácsával, a Képző- és Iparművészeti Lektorátussal valamint a Társaság a Világkiállításért Országos Egyesülettel együttműködve „Kiállítás egy (világkiállításért)” címmel 2 alkalommal hirdet nyilvános pályázatot kézművesek, nép- és iparművészek részére.

A pályázat célja: az 1996-os Világkiállításra és a Honfoglalás 1100. évfordulójára való felkészülés folytatása.

A pályázat anyagából az OKKT nyilvános kiállítást rendez a budapesti Hadtörténeli Múzeumban.

A kiállítás legsikeresebb résztvevői oklevelet és különdíjat kapnak. Érdeklődni, jelentkezni Gergely Imréné, az OKKT titkárnál lehet.

IPOSZ, 1054 Bp. Kálmán Imre u. 20., tel.: 269-2940

Vasárnap 1645. Gyerekek gyülekeznek, szülőkkel, vagy csoportosan. A kabátok gyors levedlése, és a mintegy 50 Ft-os belépő megváltása után kezdődhet a gyermek táncház. A gyerekek egy-egy lépés elsajátítása között népi játékokkal és dalokkal ismerkednek.

18.00 óra. A gyerekek távoznak, s a felnőtt táncház vendégei lassan szivárognak a népzenei hangos helyiségbe.

20.00 óra körül már kialakul egy egészséges létszám, és jönnek a táncrendek szép egymásutánban: A választék gazdag: méhkeréki román, kalotaszegi, széki, mezőségi; délalföldi, gyimesi táncok.

22.10 körül elkezdődik a vendégzenekar koncertje, amelyik mindig más, és nem feltétlenül azonos stílusú a MÉTA zenekarral Előfordult itt már blues-t, country-blues-t, görög népzenei játszó csapat is, valamint két alkalommal verseket megzenésítő együttesek, hagyományörző zenekarok: A vendégek koncertje után szabad tánc és buli.

No. Hát ennyit tud a VIII.k. Somogyi Béla u. 13. alatt minden hét vasárnapján működő MÉTA-táncház. Mindez egy alkalommal 80 Ft-ba kerül! Budapest, 1994. március 2.

HASZNÁLHATÓ TEKERŐLAN-
TOK KÉSZÍTÉSE, JAVÍTÁSA
Nagy Balázs, 1121 Budapest,
Zugligeti út 3.

Németh Fecó: Nyílik a Gyökér

A táncházasok és mások öröme március 21-én a VI. kerület Szobi utca és az Eötvös utca sarkán megnyílik a Gyökér nevű klubvendéglő (magyarul folk kocsmá). Március 26-án a II. Budapesti Folkfesztivál éjszakáján, mintegy tehermentesítve a Molnár utcai zsúfoltságot – ingyenes bulit ajánlunk fel, házigazda a Csík zenekar.

Egyébként hétköznap déltől-éjjel 2-ig, péntek-szombat-vasárnap délután 4-től hajnali 4-ig élő zenével, meleg kajával és itallal várjuk a táncosokat, zenészeket és egyéb Örülteket.

Nagy Zoltán: Népzene-tanár képzés Nyíregyházán

A nyíregyházi Bessenyei Tanárképző Főiskolán két éve indult az ének-népzene szak levelező tagozata, a már régebb óta folyó nappali tagozatos képzés mellett. Ennek szervezésében, létrehozásában sokat munkálkodott a hajdani Délibáb együttes vezetője, Joób Árpád zenész-tanár, akinek gondolatai találkoztak a főiskola vezetőinek elképzeléseivel.

A lehetőséggel nagyon sok aktív zenész, énekes és zeneoktatással, népzene oktatással foglalkozó, de képesítéssel („papírral”) nem rendelkező zenész-tanár élt s kisebb lemorzsolódásokkal „koptatja” most is a főiskola padjait.

Nagyon érdekes „kísérlet” ez, nagyon fontos „lépcsőfok”. Két, azonos dologgal foglalkozó, alapjaiban mégis különböző megközelítési mód találkozása. A népzenei „szájhagyomány elvén”, „apáról-fiúra szálló”, egymástól „elleső” módon tanulók „kényszerültek” szolmizálásra; zongorázásra, a kórus vezetés alapjainak megtanulására. Ugyanakkor komoly; klasszikus zenét tanító főiskolai tanárok kénytelenek óriási toleranciával egyengetni némely országosan is ismert, a népzeneben sokat elért hallgató útját a zene alapjainak, rend-szerének tanulása terén.

Azt hiszem, ez a tolerancia a legfontosabb – mint az élet egyéb területein – itt is ez viszi előre a dolgokat.

Néhány főiskolai alaptantárgy: pszichológia, filozófia, pedagógia, közgazdaságtan mellett speciális, zenei tantárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet, ének, zongora, karvezetés, és még speciálisabb, népzenei tantárgyak: lejegyzési gyakorlat, népzene elmélet, néprajz, néptánc ismeret alkotják a „menüt”.

Remélhetőleg – s az eddigi eredmények, a tanulók jó hozzáállása is ezt támasztja alá – két év múlva diplomás népzene tanárok kerülnek ki a főiskoláról.

Végezetül azt emelném ki, hogy jó érzés Budapestről egy „messzi” városba, Nyíregyházára utazni, és részese lenni egy új, előremutató és nagyon jó oktatási programnak, s „fővárosi” szemmel is kalapot emelni ilyen kezdeményezések előtt.

Muhari Szövetség

A Muharay Elemér Népművészeti Szövetséget azért alakítottuk – hagyományörző és nemzetiségi együttesek, néprajz-, néptánc-, népzene-kutatók és a népi kultúra iránt érdeklődő magán-személyek – mert fontosnak tartjuk, hogy a közösségeket fenntartó tradíciók fennmaradjanak és továbbéljenek mindennapjainkban. Szövetségünknek mintegy 2500 tagja van, s munkánk folyamán együttes találkozókat; szak-mai konferenciákat, továbbképzéseket, hazai és nemzetközi tapasztalatcseréket szervezünk. Várjuk azok jelentkezését; akik célkitűzéseinket vállalják, s programjainknak részesei kívánnak lenni.

Címünk: 1011 Budapest, Corvin tér 8.

Telefon: 201-4492

Fax: 201-5164

Gyermektáncosok találkozója – Gödöllő, április 30 - május 1.

Szövetkezeti néptáncosok XV. Országos találkozója

Gödöllő, március 19-20.

Gyula, április 9-10.

Bonyhád, április 16-17.

Mosonmagyaróvár, április 23-24.

Sárospatak, május 7-8.

37. Népművészeti Fesztivál – Zseliz, (Szlovákia) június 11-22.

Országos Kis Jankó Bori hímezspályázat és kiállítás

Mezőkövesd, július. 30- október 10.

Szlovákiai magyarok kulturális találkozója

Gombaszög (Szlovákia), július 2-3.

Nemzetközi Nyári Fesztivál – Zalaegerszeg, augusztus 4-7.

XIV. Nemzetközi Folknepok – Sárvár, augusztus 15-22.

II. Zempléni Nemzetközi Gyermekfesztivál

Sátoraljajihely, augusztus 16-21.

Fazekas Biennálé – Karcag, augusztus 16. - szeptember 30.

Mesterségek Ünnepe – Budai Vár, augusztus 19-21.

„Gyöngy” Nemzetközi Néptánc-találkozó – Gyöngyös, augusztus 24-30.

APRÁJA

Székesfehérváron, a Hermann László Zeneiskolában népi hangszereket oktatás folyik. (Városház tér 3. Tel.: 22/311 205)

Az Ökrös Zenekar és Berecz András július 1-én

a mártélyi Rock-Folk Fesztiválon szerepel.

Berecz András július 4-5-6-án a szabadkai zenei táborban lép fel.

Az Egyszólam együttes július 7-8-9-én Kállósemjénben,

a Ratkó olvasótáborban szerepel.

Megalakult a Martin György Néptáncszövetség.

30 éves a Szaboles Táncgyűtes. Jubileumi műsoruk április 9-én este

Nyíregyházán a Bujtosi Szabadidőközpontban lesz.

20 éves a nyíregyházi Nyírség Táncgyűtes

40 éves a sárospataki Bodrog Táncgyűtes

A Bekecs együttes február 3-tól 23-ig Spanyolországban

és Franciaországban koncertezett.

A franciaországi Solieau városában nemzetközi dudástalálkozón vesz részt

a Bekecs együttes (május 17-22).

A nyár folyamán bonni és kölni rádiófesztiválokon szerepel a Bekecs együttes.

Egész nyáron át tartó „Folccentrum” rendezvényt terveznek

Egerben a Gajdos és a Haddelhadd zenekar, valamint

a Lajtha László néptáncgyűtes közreműködésével.

A Haddelhadd együttes aug. 20-tól Ferrarában zenei fesztiválon szerepel.

Megjelenik a Maskarades együttes „Görög dalok a Maskarades Zenekar előadásában”

című kazettája. Az együttes július-én a Vasvári Kavalkádon, 2-án a Soproni Ünnepi

Hetekén, 3-án a Győri Nyár 94-en szerepel.

A Téka együttes a táncszínházalakkal egyidőben Braziliában koncertezik.

Hollandiában szerepel a Tekerőzenekar június 1-12-ig.

Argentínába utazik a Téka együttes július 18. - augusztus 14.

A Kolompos együttes június végén, augusztus elején Németországban vendégszerepel,

többek között a Mosenbergi Nemzetközi Zenei és Táncos Táborban vesznek részt.

Berecz András március 14-15-én Vinkovciban, Eszéken és Zágrábban szerepel.

Kossuth Napok Olaszországban: március 25-26-án Torinóban az Új Stílus együttes.

Berecz András április 21-én Pozsonyban, ápr. 28- május 1-ig Párizsban, május 9.

Pécsett a Székiálto klubban Juhász Zoltánnal vendégszerepel.

Szekszárdi Gyermek Táncfesztivál – május 21-22.

„Addig megyek a víz mellett” címmel Kanalas Éva és Fábri Géza moldvai csángó dalokat jelentettek meg kazettán.

Március 15-i műsoron a vajdasági Szabadkán és Itabén szerepelt

a Hajnalkötöző együttes.

Április 8-9-10-én a Rece-lice a Falkafolk együttesel közösen részt vesz az – immár hagyományosnak számító – „Tavaszi Táncszínház” rendezvényén Zánkán.

A Méta együttes a Táncszínházalakkal délutánján a Duo-Sound edzőtermi

műsoridejében mutatja be jubileumi kazettáját „Indulj el egy úton” címmel.

Március 29-én este a Méta együttes muzsikál a GYÖKÉR-ben.

Május végén németországi turnéra, július elején

a Háromszék Együttessel Erdélybe utazik a Méta.

ZENEI, TÁNCOS ÉS KÉZMŰVES TÁBOROK

Kóló Tábor

Április 6-10.

Pécs, Horvát Gimnázium és Általános Iskola, Szigeti út 97.

Info: Délszláv klub, Pécs, Esze Tamás u. 3.

Tel.: (72) 311-498

Táncos Zenész Gyerektábor

Június 13-20.

Bodajk. Info: Török Sándor Tel.: /22/311-248

Kézműves tábor egész nyáron

Június 13-tól egyhetes turnusokban (hétfőtől szombatig)

Bodakajtor

Gyermek, felnőtt és családi kézműves tábor ára: kb. 3000-3500.- Ft

Info: Berta József 8000 Székesfehérvár, Száva u. 19. ,Török Sándor

Tel.: /22/311-248

Bilibánc népművészeti tábor és fesztivál

Június 20-26.

Rábapatonna, Rábaszer 2.

Ára: kb. 4400.- Ft Info: Hartyándi Jenő MEDIAWAVE Alapítvány
9028 Győr, Soproni u. 45.

Tel.: /96/312-370, vagy /98/316-662 Fax: /96/315-285

Gyermek népzenei tábor

Június 23- július 3.

Bakonyoszló- Sövénykút

Vonós hangszerek, furulya, citera, ének tanítás, kézműves foglalkozások

Tanárok: Kovács Károly, Pete László, Simkó Gyöngyi, Dsupin Pál, Borsi

Ferenc, Thüringer Tibor, Juhász Erika

Ára: 4000.- Ft Info: Tóth Zsuzsa Tel.: 1-163-3343

Méta népzenei és tánc tábor

Június 25- július 3.

Káptalantóti, camping

Info: Mohácsy Albert, tel.: /1/226-7178 szerda és péntek 14-18-ig,

Berán István, tel.: /1/132-3419; Dénes István, tel.: /87/313-329

Téka gyerek tábor

Június 29- július 7. Nagykálló-Harangod

Info: Knopp András, tel.: /1/185-1969; Lányi György, tel: /1/188-6305,

Stock Gyula, tel.: /42/363-141

Téka tábor

Július 9-17.

Nagykálló-Harangod.

Ára: 4000,- Ft +étkezés, gyerekeknek 3500.- Ft + étkezés

Info: Knopp András Tel.: /1/185-1969, Lányi György Tel.: /1/188-

6305, Stock Gyula Tel: /42/363-141

Tánc és népzenei tábor

Július 10-17.

Nagyfödemes (Vel'ké ÚT'any) Szlovákia; Kultúrház

Ipolymenti táncok, gyimesi táncok, ének, hegedű, brácsa, nagybögő

tanítás. Tanárok: Héglí Dusan, Nagy Zoltán József, Balogh Ágnes, Nagy

Myrtill, ifj. Csoóri Sándor, Éri Péter

Ára: 990.- SK vagy 3000,- Ft. Info: Farkas József és Várady Ágota Tel.:

0042/7/322-807; 0042/7/361-157

Gyimesi tánc és zenei tábor

Július 16-24.

Gyimesközéplak (Lunca de Jos) Románia, Kultúrház

Gyimesközéplaki táncok, felcsíki táncok; furulya, ütőgardon, koboz, he-

gedű, brácsa, ének tanítás. Tanárok: László Csaba, László Lujza, Bodó-

Bán János és Enikő, Szalay Zoltán, Antal Rozália, Tilinka népzenei

együttes, Domokos László, Soós Árpád, István Ildikó, Sándor Judit

Meghívott vendégek: táncosok és zenészek Gyimesközéplakról és Felcsík-
ból, Berecz András; Kallós Zoltán, Kürti László, Pálfalvy Pál.

Ára: kb. 3000.- Ft támogatással. Info: Néptáncosok Szakmai Háza 1011
Budapest, Corvin tér 8. , Tel.: /1/201-3766 / 70-es vagy 34-es mellék

Egyszólam népzenei tábor

Július 20-27.

Noszvaj-Síkfőkút

Nógrádi és gyimesi ének és zenetanítás (furulya, duda, ill. ütőgardon).

Tanárok: Fábíán Éva, Juhász Zoltán, Sáringer Kálmán, valamint Berszán

Fülöp Gyimesközéplakról, Tímár Viktor és Tímár János Hidegésgről,

Pál István Tereskéről.

Info: Sáringer Kálmán /1/250-3132 (20-22 óráig)

Dsupin Pál tel: (36)363-055

Martonvásári napok - néptánc tanfolyam

Július 25- augusztus 2.

Martonvásár, Általános iskola.

Fennsíki (keleti palóc) táncok, eleki román táncok.

Tanárok:

Héglí Dusan, Furik Rita, valamint Szabó Szilárd, Németh Ildikó.

Ára: 5500.- Ft (párban jelentkező táncosoknak kedvezmény!)

Info: Horváth Viktória Tel.: /1/216-1375

Polgármesteri Hivatal Tel.: /22/379-004

Jászberényi tánc és csángó fesztivál

Július 29- augusztus 8.

Jászberény, Víz u. 1.

Gömöri táncok, ének, hangszeres zene- és táncok.

Info: Papp Imre, Szűcs Gábor Tel.: /57/311-294

Tatros csángó zene és tánc tábor

Augusztus 1-7.

Csángó tánc és zene Moldvából és Gyimesből. Tanárok: Sára Ferenc,

Puskás Géza, zenészek és táncosok Gyimesből és Moldvából.

Ára: 4000 Ft+étkezés. Info: A helyszínről és egyebekről: Sándor Ildikó

Tel.: /1/160-4346

Kalotaszegi népzenei és néptáncos tábor

Augusztus 7-14.

Kalotaszentkirály (Sincrai) Románia, Kultúrház.

Nádasmenti táncok, györgyfalvi táncok. Tanárok: György Károly, Né-

meth Ildikó, László Csaba, Redő Júlia, Szalay Zoltán, Antal Rozália,

Tótszegi András, Kelemen Tekla Meghívott vendégek: zenészek és tán-

cosok a Nádas mellékéről és Györgyfalváról.

Ára: kb. 3000.- Ft támogatással.

Info: Németh Ildikó tel.: 0040/95/121-388. Fax: 0040/95/182-887,

Ötvös Györgyi tel.: /1/117-5928 szerda-péntek 16-19 óráig,

szombat 17-24 óráig.

Néprajzi és kézműves tábor

Augusztus 7-14.

Hajdúböszörmény, Fürdőkeri Ifjúsági Szabadidőközpont.

Info: Kiss Attila, Hajdúböszörmény, Vásártér 3. Pf. 107.

Tel.: /52/.371-765

Mezőségi néptánc tábor

Augusztus 15-21.

Válaszút (Rasrucci) Románia, Kultúrház.

Válaszúti és bonchidai magyar és román táncok, magyarszováti táncok.

Tanárok: Bakonyi Erika, Balogh Ágnes, Redő Júlia, György Károly,

Nagy Zoltán József; Pattantyús Gergő. Meghívott vendégek: táncosok

és zenészek Válaszútról, Bonchidáról, Magyarszovátról, Feketelakról és

Székpenyerüszentmártonból.

Ára: kb. 3000.- Ft támogatással. Info: Németh Ildikó Tel.: 0040/95/

121-388 Fax: 0040/95/182-887, Ötvös Györgyi tel.: /1/117-5928,

szerda-péntek 16-19 óráig; szombat 17-24 óráig, Ötvös Györgyi tel.:

/1/117-5928 szerda-péntek 16-19 óráig, szombat 17-24 óráig.

Magyar Művelődési Intézet Néptáncosok Szakmai Háza ajánlata

Eredeti hangszeres felvételek

1. Marosszéki táncrend (Magyarpéterlaka)
2. Vajdaszentivány

Népzenei füzetek hangzó mellékletei

1. Furulyaiskola II.
2. Furulyaiskola III.
3. Furulyaiskola IV.
4. Gyimesi furulyamuzsika I.
5. Citeraiskola
6. Gyimesi népzene II.
7. Bonchidai népzene I.
8. Vajdaszentiványi népzene I.
9. Szatmári népzene I.
10. Szatmári népzene II.
11. Kalotaszegi legényesek

Énekes-táncos kiadványok hangzó mellékletei

1. Magyar néptánc hagyományok I-II-III.
2. Martin György: A magyar körtánc I-II
3. Magyar népi énekiskola I. /1-2/
4. Motívumfűzések

Hangfelvételek néptánc oktatáshoz

1. Szék
2. Nyugati Mezőség (Magyarpalatka)
3. Szatmár – Kalocsa
4. Szatmár - Kalotaszeg
5. Galgamente – Dél-alföld
6. Keleti palóc (Gömör) – Galgamente
7. Keleti palóc (Gömör) – Bácska
8. Sárköz-Dunamente (Bogyiszló) – Dél-alföld
9. Szatmár – Sárköz-Dunamente (Bogyiszló)
10. Kis-Küküllő mente (Szászcsovás) – Kutasföld (Magyarbece)
11. Kalocsa – Rábaköz
12. Gyimes
13. Székelyföld-Sóvidék - Keleti Mezőség – Mezőkölpény
14. Marosszék

Videokazetták

1. A magyar nép táncművészete
2. Magyar néptánc-hagyományok
3. Motívumfűzések
4. Játékok, játék fűzések

Kiadványok

(Táncos-énekes)

1. Néptáncokzlések mutatója
2. Mezőségi sűrű legényesek
3. Perdül a szoknya
4. Foltin J. : Szállj elő zöldág
5. Szabadi M.: Kisugrós
6. Lányi Á.: Néptáncolvasókönyv

7. Játék és tánc az iskolában I-IV. o.:

- Motívumfűzések; Játékok, játékfűzések; Tanmenet
8. Játék és tánc az óvodában
 9. Magyar népi énekiskola I.
 10. Ofella S.: Kél szívárvány
 11. Martin György emlékezete

Bizományba átvett kiadványaink:

1. Rábaköz táncai és zenéje
2. Fejér megyei népzene: „Béres vagyok, béres”
3. Népszokások Fejér megyében: „Szép napunk támadt”
4. Fejér megyei néptáncok: „Juhait kereső pásztor”
5. Farkas – Tóth: A magyar néptánc-tanulás alaptechnikái I.
6. Kör, kör ki játszik?
7. Nyugat-dunántúli hímzések
8. Édesanyám rózsafája
9. Bátya népzeneje
10. Komárom-Esztergom megye hagyománya
11. Gömöri néptáncok
12. Galga menti népdalok
13. Nyugat-dunántúli hímzések mintarajzai

Iskolai segédanyag:

„Játék és tánc az iskolában I-IV.o.”

Füzetek:

- I. Motívumfűzések
- II. Játékok, játékfűzések
- III. Tanmenet

Hangkazetta

- I. Motívumfűzések

Videokazetta

- I. Motívumfűzések
- II. Játékok, játékfűzések

Koreográfiák

- Szállj elő zöldág
Kisugrós
Perdül a szoknya

Magyar népi énekiskola I
Könyv, Hangkazetta (1-2. sz.)
Furulya előkészítő

Óvodai segédanyag:

„Játék és tánc az óvodában”

A kiadványok megrendelhetők:

Magyar Művelődési Intézet Néptáncosok Szakmai Háza
1011 Budapest, Corvin tér 8.
Tel.: 201-3766 / 70, 34

Bodza Klára: Népzeneoktatás Budafokon

A XXII. kerület Nádasy Kálmán Művészeti Iskoláiban több mint 10 éve folyik népzeneoktatás. Az igényt az keltette életre, hogy a kerületi állami zeneiskola egy komplex kísérletbe kezdett, miszerint a hagyományos zeneiskolai képzés mellett más művészeti ágakat is bevont az oktatásba (balett, fotó, képzőművészet, néptánc, népzene). A kísérlet sikerrel zárult, így a népzene intézményes oktatása is polgárjogot nyert az iskolában.

Jelenleg a népzenei tagozaton következő hat tanszak működik:

hegedű (tanár: Salamon Beáta),
brácsa (tanár: Nagy Zsolt),
bőgő (tanár: Mohácsy Albert),
furulya és duda (tanár: Berán István)
citera (tanár: Zsákai Győző),
ének (tanár: Bodza Klára).

A tagozat több mint kilencven tanulójának nagy része már jelentkezőskor rendelkezett valamilyen zenei előképzettséggel, néptáncosi, tánccházai múlttal. Így ezek a diákok könnyebben és rövidebb idő alatt sajátítják el a stílusos, hagyományörző muzsikálást és éneklést.

ACCORD MUSIC
Új és használt hangszeres vétele,
eladása, tartozékok, kiegészítők
forgalmazása, hangszerjavítás
H-1077 Budapest, Almásy u. 4-6.
Tel./Fax: (36-1) 141-7061

Az iskola tanárai eredeti felvételekről tanítják a dalokat, s célul tűzték ki a különböző tájegységek jellegzetes muzsikájának minél hitelesebb megszólaltatását. A tanulónak lehetőségük nyílik az együttműködésre tanáraink összehangolt munkája révén, s a tánccházis zenét is gyakorolhatják hetente az Iskolaközpontban működő Tánccházban. A vonós tanszak növendékeiből alakult kisenekar rendszeresen játszik az iskolai és egyéb népzenei rendezvényeken, s idén a Balett Intézet főiskolai Néptánc tagozatának zenekaraként működik. A citera tanszak tanulói főleg iskolai rendezvényeken szerepelnek. Az ének tanszak növendékeiből alakult Tátika és Vándor Vokál énekegyüttesek gyakran szerepelnek a Nádasy pásztorfurulya zenekarral együtt rádió, televízió műsorokban, népzenei találkozókra és minden évben a Tánccház-találkozó sportcsarnoki rendezvényein. A népzenei tagozat működése óta több tanuló (hangszeres és énekes) elnyerte a Népművészet Ifjú Mestere címet. Célunk továbbra is a hagyományok őrzése, átadása intézményes tanítási keretek között. Reméljük ez a módszer már fiatal korban felkelti a diákok érdeklődését saját kultúrájuk iránt, és pozitívan hat további életük értékrendjének formálódására.

(Bodza Klára a népzenei tagozat munkaközösség vezetője)

Dalvándorlók Spanyolhonban

Alig másfél éve egy nagyszerű ingolstadti fesztivál után együtt mulattak-zenéltek az osztrák, német, szlovén, oxitán, szárd, spanyol, francia és magyar zenészek. Éjfélutáni előkerültek a malagai borok, különböző burgundiai párlatok és egy magyar nagybőgő tokjából egy üveg csesztvei szilvapálinka. Barátságok szövődtek, meghívások születtek. A Bekecs legénysége és („a fiúsított”) Szvorák Kati azóta bebarangolta fél Európát. És Európa mindig visszahívja őket. Így került sor ez év februárjában egy háromhetes francia és spanyol turnéra, ahol a Tavaszvilág (MC, Etnofon+Rep, 1993) és a múlt év augusztusában Kasztíliaiban rögzített Live (CD, MC, Rep, 1993) hanghordozók bemutatóit tartották. Az első előadások a franciaországi Morvan tartomány községeiben voltak, majd a toulouse-i oxitán egyetem koncert-termében. A spanyol helyszíneken mindenütt Ducki Krysztóf barátunk piros, fehér; zöld Live plakátjai köszöntek reánk. Jóleső érzés volt. Salamanca, Cáceres, Coria, Palencia, Zamora, Soria hatalmas színháztermei zsúfolásig megteltek. A cherry fővárosában, Jerezben flamenco ritmusú vastappsal ünnepelt a közönség, Szent Teréz városában, Avillában az első sorban két magyar apáca pityergett, az utolsó sorban pedig a királyi család magyar „házi” festőművésze – Zoltán tapsolt, Tudellában Kati és a Bekecs volt a farsangi multság záróakkordja. Madridban, a hercegi magániskolában tanulók söröztek és cigiztek. Népzenei

koncertünkön a negyedik sorban ott ült a királyfi. Az iskola vezetője kis szláv államként aposztrofálta Magyarországot... gyorsan helyreigazítottuk.

Ismét születtek barátságok, meghívások: május elején oxitán földre és Morvan tartomány európai dudástalálkozójára (május 15-23) Majd a rudolstadti nemzetközi fesztiválra (július 1-3) és egy észak-olaszországi turnéra.

Egy életen át él lelkünkben a nagyváradi születésű toulouse-i főorvos könnyes szeme, a magyar mérnök-tanár, aki a Lassalle-t éltette, a harcsabajszú „kun” Luc, a menedzser, aki cáfolta a magyar-baszk rokonságot. Egy vizigót kinézetű spanyollal, aki Rilke-ből doktorált, Prágáról németül beszélgettünk, egy Spanyolhonban élő angol úriember Freud, Jung és Ferenczi téziseiről tartott kiselőadást. Sir Aurel Stein (világhírű magyar származású régész és utazó) dédunokája és a Károlyi-kormány egyik miniszterének unokája a középkori magyar jogelméletéről értekezett. Vandálokról és hunokról rögtönzött konferencia zajlott – a nagyrészt cigányszármazású – andalúz régészekkel. Joaquin Diaz-zal – a kasztíliai „élő Kodálllyal” – saját etnográfiai központjában szakmai eszmecserét (is) folytattunk.

Február utolsó vasárnapján kasztíliai házigazdánk – Havier, az egyetemi tanár – zuhogó esőben így búcsúzott tőlünk: „még az idő is siratja, hogy elmúltak azok a napok, amikor Magyarország meglátogatta Kasztíliát”.

Astaluego – Viszontlátásra!

(–menedzser –)

Mi az ÓBUDAI NÉPZENEI ISKOLA?

Olyan állami zeneiskola, ahol csak népzenei oktatás folyik.
Heti óraszám: 1 óra gyakorlat (hangszer vagy ének)
és 1 óra elmélet (népzenei ismeretek)

HOGYAN TALÁLSZ ODA AZ ÓBUDAI NÉPZENEI ISKOLAÁBA?

1034 Budapest, Nagyszombat u. 27. Tel./Fax: 188-6381

MIT TANULHATSZ AZ ÓBUDAI NÉPZENEI ISKOLÁBAN?

Az eltűnőfélben lévő hagyományos magyar parasztszene
legszebb hangszere és énekelt dallamait.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A XV. DIÓSGYŐRI KALÁKA FOLKFESZTIVÁL

Idén is szeretettel várja a folkműfaj bármely körében (versenklők, népzene, blues stb.) tevékenykedő zenekarok és szólóisták jelentkezését a fesztivál versenyprogramjába.

Jelentkezni egy 20 perces demo kazettával és az együttest bemutató rövid ismertetővel lehet

1994. május 15-ig az alábbi címen:

1022 Budapest, Marczibányi tér 5/a., Művelődési Központ
(Németh Katalin)

Telefonszám: 115-0016, 135-9917

ETNOFON NÉPZENEI KIADÓ ÉS FOLKLÓRARCHÍVUM

NÉPZENEI KIADÓ

Levélcím:

1055 Budapest, Falk Miksa u. 16.
Tel.: 112-1707, Fax: 118-7913

FOLKLÓRARCHÍVUM ÉS HANGSTÚDIÓ

(1994 májusától)

1085 Budapest, Kőfaragó u. 12.
Tel.: 118-1010, Fax: 118-7913

LEMEZBOLT

1077 Budapest, Almássy tér 6.
Tel.: 267-8709, 142-0387

Nyitva minden nap
délután 14 órától

Igyártó Gabriella:
Bemutakozik a Népművészeti Egyesület

Rohanunk, kapkodunk, felszínes ismeretségeket kötünk, nyeljük a benzingőzt, ruháinkat, bútorainkat, használati tárgyainkat vásároljuk, „élvezői” vagyunk a magunk alkotta civilizációnak és nosztalgiával gondolunk azokra az időkre, amikor a bennünket (nagyzüleinket) körülvevő tárgyak hűen tükrözték egyéniségünket, származásunkat, hovatartozásunkat. Vannak olyan emberek, akik erőt és tehetséget éreznek magukban, hogy ellenálljanak a divatnak (mely legtöbbször egyenruhákba bújtat és egyenbútorok közé költöztet bennünket) és megpróbálják környezetüket egyénivé változtatni. Legtöbbjük a népművészeti hagyományokhoz fordul, hisz – mint annyi másban – az a legbiztosabb forrás személyiségünk újra megtalálására.

Elsősorban az ilyen egyéniségek támogatására alakult meg 1982-ben a Népművészeti Egyesület. Országos hálózat ez, jóformán minden megyében van képviselője – taglétszáma 1800 fő. Tematikus pályázatok útján próbálják egyengetni a népművészek alkotásainak sorsát, tehát képzett szakemberek véleménye biztosítja a színvonalat. A konyha bútorai; eszközei és textíliái 1993 novemberében; Székely festékes országos pályázat, kiállítás; de van meghívásos kiállításunk is: Fehér hímzések országos bemutatói kiállítása (utóbbi három Békéscsabán volt, idén március 11-13-án).

A rendezvények sikeres lebonyolítása érdekében, negyedévenként elnökségi értekezletet tart a Népművészeti Egyesület a megyei szervezetek elnökeinek részvételével, ami azt is jelenti, hogy országos szinten rendszeresen „terítékre” kerül minden olyan próbálkozás, kísérletezés, ami közfigyelemre méltó.

A Népművészeti Egyesület azoknak is segítségére van, akik munkáikat megvásárlásra is érdemesnek tartják: 1982. óta az egyesület szervezi a Táncszínház-kirakodó-vásárát, minden évben Szent István napján a Budai Várban a Mesterségek Ünnepe, amely élő népi kultúránk fóruma. Itt az alkotók működő műhelyekben mutatják be a hagyományos mesterségeket, így a közönség betekintést nyerhet az alkotás folyamatába, műhelyitkaiba.

Mi lesz még? Ősszel Országos Népművészeti Kiállítás nyílik a Néprajzi Múzeumban és terveznek újabb pályázat kiírását is. Az egyesület tevékenységi körébe tartozik még a képzések, továbbképzések, alkotói táborok megszervezése. Azt hiszem, nem marad más hátra, mint hogy minden érdeklődő számára leírjuk címünket: Népművészeti Egyesület 1011. Budapest, Corvin tér 8.

Fotó: Molnár Ferenc

Bodza Klára – Paksa Katalin: Magyar népi énekiskola Régi dalok – „Új módon”

Örömmel értesítjük a folkMAGazin olvasóit a Magyar Népi Énekiskola I. megjelenéséről.

A könyvet a szerzők – Bodza Klára művésztanár és Paksa Katalin népzene kutató – azzal a céllal írták, hogy az eredeti magyar népdalok minél szélesebb rétege elérhetővé váljon azok számára, akik a dalok hitelesebb megszólaltatására törekcszenek.

A népi énektanítás-tanulás módszere a szájhagyományon alapszik, az „Énekiskola” ezt eredeti felvétel formájában teszi közzé két, 170 dalt tartalmazó kazettán. A tanulást segítik e dalok kottái, melyek a könyvben kaptak helyet, illetve az elméleti fejezetek, melyek többek között jellemzik a magyar népdalkincset funkcionális és dialektikus szempontból.

A könyv és kazetta szorosan összetartozik, csak együttes használatuk biztosít eredményt. Ezek jelenleg a legkedvezőbb áron a Néptáncosok Szakmai Házában kaphatók.

(1011 Bp.; Corvin tér 8. Tel.: 201-3766/70)

Itt kívánjuk megemlíteni, hogy már elkészült a II. kötet is, mely előreláthatólag ez év szeptemberében kerül a könyvesboltokba.

A II. kötet az első folytatásaként foglalkozik a népdalok variálódásával, a kiváló népi énekesek szerepével. Hangzóanyagát tekintve az I. kötethez képest nehezebb, gazdagon díszített dalokat tartalmaz, tehát tanulás szempontjából rnindenképpen magasabb alaptudást, gyakorlatot igényel.

Végül megemlítyük, hogy a könyvet a Művelődési és Közoktatási Minisztérium pályázat alapján ez évben alternatív tankönyvvé nyilvánította. Használatához eredményes munkát kívánnak a szerzők:

Bodza Klára és Paksa Katalin

Az újjászervező
BUDAPEST FŐVÁROS
BARTÓK TÁNCGYÜTTES
FELVÉTELT HIRDET
felöltt és utánpótlás csoportjába fiúk és lányok részére
14 éves kortól.
Cím: Budapesti Művelődési Központ
1119 Etele út 55.
Tel.: 186-9444/29, Helbich Anna
186-9444/18, Zsédényi Mária
Próbák: hétfő, szerda 17.30-21.30
a II. emeleti kamarateremben

György Károly:
Kalotaszegi zenészek a Belvárosi Ifjúsági Házban

Ez év február 12-én nagy ünnepre került sor a Molnár utcai táncházban. A Nádas mentéről – Kalotaszeg azon vidékéről, ahol a mai napig leginkább őrzik a hagyományokat – láttuk vendégül a legkiválóbb zenészeket.

De mielőtt magáról az ünnepi alkalomról ejtünk szót, beszélnünk kell az előzményekről is. Tavaly nyáron Kalotaszentkirályon tanítottam, ahol már évek óta rendeznek táncábort. Nagy örömmre sikerült elérni, hogy egyszerre több autentikus zenész is közreműködjön a tábor rendezvényein. Bár hallottam komoly ellentétekről, azt is tapasztaltam, hogy ismerik, elismerik egymást, hisz a régi időkben együtt muzsikáltak, egy-egy legendás elődtől mindannyian tanultak.

Az együttzenélés során azt tapasztaltuk, hogy a zenészek egymással vetélkedve mutatták be tehetségüket, hozták felszínre a rég nem játszott dallamokat. Egyszerűen csodálatos, a táncrea, táncosokra visszaható hangulata volt. Egy ilyen alkalom után beszélgettem Nonika Miklós primással, aki azt mondta, hogy szeretne életében még egyszer muzsikálni Budapesten, mert egyik legnagyobb élménye volt a Molnár utcai szereplése. Itt érezte magát újra elemében – hetven éves fejjel!

Tudnunk kell ehhez, hogy az otthoni (Kalotaszeg) zenélési lehetőségek a hagyományos életforma változásával nagymértékben lecsökkentek, illetve megszűntek. Hajdan volt legendás zenészegyeneségek többnyire már csak emlékeznek a régi bálókra, multságokra. El sem tudják képzelni, hogy egy nagyvárosban létezhetnek olyan klubok, közösségek ahol még ezekkel a dolgokkal foglalkoznak. Valamikorri fiatalosságuk emléke támad fel bennük a nagyszámú, zenéjüket értő, táncolni tudó közönség láttán.

A kalotaszentkirályi élmények és a kérés hatására fogalmazódott meg a gondolat: ha lehet, az összes még zenélni tudó kalotaszegi zenészt, akit ismerünk, hívjuk meg Budapestre. Nem egy közülük hetven év felett van, többnyire utánuk már nem marad követő! Meg kell őrizni, fel kell venni zenéjüket, tudásukat. Lehetőséget kell teremteni arra, hogy kifejezzük tiszteletünket. (Ebben volt segítségemre a Belvárosi Ifjúsági Házból Ötvös Györgyi, és – az évek óta hasonló rendezvények megvalósításán fáradozó két barátunk – Kallós Zoltán, valamint Lengyel László.) Mindazt, amit ma a városi táncházakban felhasználunk, tőlük, idős zenészekről, táncosoktól vettük át. Az idő pedig könyörtelen: Miklós bácsi már nem tudott örülni kérése beteljesülésének, nem érthette meg ezt az estét. Magával vitte hatalmas tudását.

De itt volt Fodor (Neti) Sándor és fia, Sanyika. A Samu zenészdinasztiából Czilika János és Czilika Gyula, valamint Berki Ferenc Árus primások, Sztojka János és ifj. Tóni Rudi

kontrasok, és Boros Gyula bőgős. Ilyen esemény még nem volt! Rendkívüliségét bizonyította, hogy két televíziós stáb, a Rádió Népzenei magazinja és a Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézetének munkatársai is fölverték a vendégek remek muzsikáját. (Munkánk során mi is fontosnak tartjuk, hogy ezekhez a koncertekhez kapcsolódjanak tudományos igényű felvételek, hogy ezeket az anyagokat szakszerűen tudják feldolgozni, megőrizni a jövőendő számára. Magunk is készítünk felvételeket hasonló szándékkal.)

Már a táncház kezdetét átlengte az ünnepi hangulat. Egyre másra érkeztek barátok, zenészek, táncosok, rég nem látott táncházasok, érdeklődők: széles körben híre ment e különleges rendezvénynek. Bár a koncert tíz órakor kezdődött, a „kocsmaszinten” már az első pillanattól megkezdődött az együttmuzsikálás. Magyarországi zenészbárátok rendelték idős tanítómestereiktől, a hajnali nótáktól zengett az egész épület, a táncház zsúfolásig megtelt. A koncert fantasztikus hangulatot hozott: egyszerre ennyi hangszerrel még senki sem hallotta ezeket a dallamokat. A közösen ismert legényeseket, a csárdást, a szaporát, a hajnali nótákat egymásra figyelve játszották, ki-ki a maga egyénisége, stílusa, érzésvilága szerint gazdagította a káprázatos muzsikát, amit a közönség kitörő lelkesedéssel fogadott.

A koncert után következtek a talpalávalók. Ekkor már a primások külön szerepeltek, hogy egyéni képességeiket is kibontakoztathassák, a szakemberek nagy örömeire. Először a Samu dinasztia primásai muzsikáltak, Sztojka János és Boros Gyula kíséretével. Ezután Árus Ferenc tartott egy, a néprajzi gyűjtőknek is csemegét jelentő előadást a mérgei juhmérésről, majd elzenélte-elmondta a juhait elvesztő pakulár történetét. Utána következett Neti Sanyi bácsi a fiával, valamint Tóni Rudival és Árus Ferencel. Ekkor már mind a két szinten párhuzamosan folyt a multság; a tánc, a muzsika, a táncitanítás és az ének, egészen hajnalig. A bál végén Árus Feri bácsi a következőt mondta: „Nagyon köszönjük, és azt kívánom, ez a zene és a tánc addig menjen, amíg csak egy csillag is van az égen!”

Mi is köszönetet mondunk, hogy eljöttek, köszönjük a sok tudást, amit önzetlenül átadtak. Fájó szívvel búcsúztunk zenészbáratainktól, de számunkra nincs megállás, mert szeretnénk felhívni a figyelmet ezekre a csodálatos értékekre, melyekhez még hozzájuthatunk. Ezeket megtanulva tovább építhetjük (a városi életforma mellett is!), hiszen a hagyomány nem csak egy konzerválás, megőrzés, hanem szilárd alapra történő építkezés. A hagyomány – szerves fejlődés: pusztulás, felejtés, újjáalakulás, korszerűsödés, újabb rétegek rakódnak a régre, de ebben is ott motoz minden ódon érték. Ez a szellemiség hívja létre az ilyen bálákat és a hasonló rendezvényeket, hogy eleven kötődése lehessen a mai fiataloknak a „régiek” kultúrájához.

Széll Jenőtől búcsúztunk 1994. január 27-én a Kerepesi temetőben. Az egyszerű és meghitt szertartás keretében az 56-os forradalom szellemét idéző zászló és a Muzsikás Együttes keservei szolgáltak, szimbolizálva azt a két eszmét, melyek életét meghatározták. E két eszmébe, a humánusabb magyar társadalomba és a népművészet erejébe vetett hitét soha nem veszítette el, élete ezek jegyében teljesedett ki a megpróbáltatásokat is vállalva. Jelképes értékű, hogy az Ő kormánybiztossági szellemében sugározta a Szabad Kossuth Rádió azon a drámai hajnalon, november 4-én, Kodály: „Zrínyi szózata” c. művét s kiáltotta világgá: „Ne bántsát a magyart”. S hogy Széll Jenő így is gondolta, arról már korábban tanúbizonyságot tett. Mikor bukaresti követként azt az utasítást kapta, hogy mérje fel az erdélyi magyarság helyzetét, a kor szellemével szembefordulva nem elkendőzte, hanem őszinte hangon tárta fel a rideg valóságot. Természetes, hogy visszahívták posztjáról. Ezt a veszteséget kárpótolta a sors mindannyiunk számára azzal, hogy így lehetett az 1950-ben megalakult Népművészeti Intézet igazgatója.

Napjainkig ható erővel bontakozhatott ki a Széll Jenő által irányított intézetben a népművészeti mozgalom. Mindez annak a koncepciónak köszönhető, hogy kellő megalapozottságú hátteret biztosított a táncsoportokban, népi együttesekben folyó

munkához. Minden korábbit meghaladó gyűjtő és feldolgozó tevékenység indulhatott meg védő szárnya alatt, melyben a széleskörű társadalmi összefogás mellett a kor legjobb szakemberei vettek részt. Nem véletlen tehát, hogy a Folklor hagyományos ágain (népzene, szokások, gyermekjátékok stb.) túl ez a periódus vetette meg a korszerű néptánc kutatásunk alapjait, indította el a hangszeres zene rendszeresebb gyűjtését.

A tudományos hátteret biztosító, a tradíciót feltáró munka mellett ebben a korszakban alakult ki a különböző művészeti ágak oktatóit képző módszer, melyhez jelentős publikációs tevékenység járult. Mindez annak köszönhető, hogy az Intézet igazgatójaként kitűnő diplomáciai készséggel védelmezte az Intézetben folyó munkát a külső és belső támadásokkal szemben.

A forradalom bukása után azonban már nem tudta megvédeni sem önmagát, sem a Népművészeti Intézet általa kialakított strukturáját. A börtönből kiszabadulva egy ideig csak távolról figyelte az eseményeket, mondván, hogy jelenlétével nem kívánja kompromittálni a mozgalmat. De az eljövendő új idők szeleit sejtető, megújult törekvések ismét magával ragadták, s szinte nem volt olyan jelentős tánc vagy zenei esemény, mely biztató és inspiráló jelenléte nélkül zajlott volna, s ebben megrokkant egészsége sem gátolta.

Veszteség mindannyiunk számára, hogy ezentúl nem kíséri figyelemmel megértő és meleg tekintete további vállalkozásainkat.

Gondolatok a néphagyományról

„...életünk átalakítására, új és maradandó életforma kialakítására, a nemzet újjászületésére a múlt befogadása nélkül nincs reményünk.” Ezt a ma is időszzerű gondolatot Muharay Elemér írta a „Hagyományunk, műveltségünk, életünk” c. 1942-ben megjelent könyvében.

A hagyományörzés gondolata századunk elején merült fel először az 1920-as évek tájkán, s hol kisebb, hol nagyobb mozgást kavart napjainkig jelen van törekvéseinkben. Mozgatója elsősorban az az értelmiségi szándék, mely fontosnak tartja hagyományaink, a népi kultúra értékeinek megmentését és társadalmi integrálását.

A népi kultúra felé fordulás mindig progresszív jelensége volt társadalmunknak. A 20-as években „Magyarország felfedezése”, a II. világháború idején része a szellemi honvédelemnek, 45 után a NÉKOSZ működése jellemzi ezt a tendenciát, a 70-es évek népművészeti divathulláma, a táncházmozgalom is közéleti érdeklődéssel párosul.

A progresszió két vonalon jelentkezett. A Nyugat-Európából induló szellemi-művészeti áramlat célja, az öskultúrák és a népművészet felfedezésével, a modern kultúrák megújítása. A népművészetet, a „tisztá forrást” művészeti anyanyelvként, funkcionálisan használják, és építik be egy szerves kulturális-társadalmi fejlődés folyamatába. Nálunk és Közép-Kelet Európa többi országában is, ez a törekvés összefonódik a nemzeti identitás tudat tisztázására és keresésére irányuló törekvésekkel.

Ezekkel az irányzatokkal szinte egyidőben, de az I. Világháború után egyre erőteljesebben jelenik meg a néphagyományt és népművészetet kisajátító, külsődleges jegyeit felhasználó, aktuálpolitikai torzítása a hagyománynak. Ez a torzult szemlélet osztotta meg a magyar progressziót, indította és mérgecséte az máig hatóan a népi-urbánus ellentét.

A néphagyományról, népművészetről kialakult társadalmi összkép is a viták hatása alatt született, ezért rendkívül felületes.

A népművészeti mozgalmak társadalmi méretű jelentkezése

– a 30-as években a „Gyöngyösbokréta”, az 50-es évek „táncoló népe”, a 70-es évek néptáncgyűjtései, nemcsak a kultúra megmutatkozását jelentették, hanem kísérőjelenségei voltak az adott kor politikai életének. Közegükből kiszakítva demonstrálták az „ezeréves Magyarország” gondolatát, majd a néphez tartozást, s legutóbb a „fejlődő szocialista ország virágzó kulturális életét”.

A kulturális és társadalmi életünket napjainkban is jellemző viták – álviták keresztútjába került újra a „népi gondolat”. A viták, mint mindig, rendkívül felületesek és kísérlet sem történik arra, hogy – a társadalmi megújulás reményében –, az értékeket szem előtt tartva fogalmazzák meg a néphagyomány és társadalom kapcsolatát.

Az eligazodást mérföldkőként segíthetik azok a szintetikus alkotói életművek (Bartók – Kodály – Lajtha, Ady – József Artilla – Nagy László, Vajda Lajos – Medgyessi – Nagy I.), melyekben a népi kultúra és az egyetemes kultúra értékei szétszakíthatatlan egységben jelentkeztek. Akik a világon mindenki számára érthetően és időszzerűen szólaltak meg a művészet nyelvén, magyarul, hírt adva emberségünkről, népünkről, nemzetünkről.

Felhívjuk a figyelmet azokra a tradicionális falusi közösségekre, tánc- és zenei együttesekre, tárgyalkotó és kézműves csoportokra is – akik politikai szándékoktól függetlenül – ezt a kultúrát sajátjukként élik, őrzik, és alakítják. Azokra a csoportokra, ifjúsági közösségekre, melyek a magyar folklórkutatás eredményeit felhasználva, fiatalok ezreinek szellemiségét alakítva, teremtették és teremtik meg a hagyományos kultúra átadásának és használatának nemzetközi viszonylatban elismert és példaként emlegetett magyar modelljét.

Muharay Elemér munkássága alatt többször hangsúlyozta az élet-kultúra fontosságát. Azt, hogy a szellemi és művészeti élet csak úgy élhet egy egészséges társadalomban, ha annak mindennapi életébe, mélyrétegeibe szervesül.

Ezeket a gondolatokat ajánljuk mindazok figyelmébe, akik a népművészetről, a népművészeti csoportok tevékenységéről szólnak, vagy ítélnék. (Muharay Szövetség)

Szabó Zoltán: Dudások farsangja

A Kárpát-medencében élő népeknél a farsangi hagyománykörben a színjátéknak, maszkos alakoskodásnak szinte minden típusa előfordul. E szokások között vannak termékenység-bőségvarázsló jellegű individuális cselekedetek és egy egész közösségre, vagy kisebb-nagyobb csoportokra kiterjedő nyilvános, közös alakoskodó játékok.

A Dráva menti magyar falvakba (Drávbogdányba, Sósvertikére, Recefára) horvát dudások is átjártak farsangot köszönteni a két világháború közti időszakban. Tótújfaluban, Lakócsán és a többi, horvátok lakta községben még emlékeznek arra, hogy a dudás egy jó táncos társaságában járta végig a falut. Minden házba betérve a háziakkal együtt daloltak, táncoltak, hogy az azévi kender nagyra nőjön. Mohács szigetén az 1930-as években már jó néhány tamburazenekar működött, de a farsang utolsó napjaiban még megrendezhető mulatságot a dudás (Ivo Janic) házában tartották meg és dudazenére mulattak az ott élő sokácok.

Nem volt ez másképpen a Felvidéken sem. A palóc dudásokról feljegyezték, hogy a farsangi időszak volt az az utolsó alkalom, amikor számítottak muzsikájukra az 1940-50-es években.

A szlovákok lakta Nyitrától észak-keletre található Kis Lehotán (Mala Lehota) még napjainkban is élnek néhányan, akik fantasztikusan játszanak ezen az „ördögös” hangszeren. A közelmúltig szokás volt itt is, hogy a farsangi időszakban a legények egy kisebb-nagyobb csoportja házról-házra járta végig a falut. A köszöntők tarisznyájukba szalonnát kaptak.

Néhány éve egy más jellegű rendezvénynek ad otthont a falu kultúrháza. Szlovákiából szinte minden dudás elzárándokol ide, öregek, fiatalok egyaránt, hogy megmutassák „tudományukat” a közönségnek és egymásnak. Az utóbbi három évben már kisebb-nagyobb magyar delegációt is meghívnak a rendezvényre. Így volt ez idén is, amikor a tereskei Pál Pista bácsi vezette „kamarazenekar” szerepelt. (Juhász Zoltán, Sáringer Kálmán, Szabó Zoltán).

A kiválóan szervezett farsang nagyon jól sikerült, hiszen akik egyszer kézbe fogták ezt a hangszeret, és az véletlenül „ott ragad” a hónuk alatt, a nyelvi korlátok sem akadályozták meg abban őket, hogy jól érezzék magukat.

Horváth Károly: Folk hátán folk!

A szójátékos cím sejtetheti, milyen jó, hogy ennyi táncház van Magyarországon. De máris rákérdeznék, miért csak ennyi? S milyen jó, hogy napról-napra nő a folk-zenét játszó együttesek száma, de már mérgelednék is, miért csak kevesen tudnak fennmaradni? Elérzékenyülök, ha eszembe jut az angol fiatalok csodálata Sebestyén Mártika, a Muzsikás, a Vasmalom, a Vujicsics s a többiek zenéje iránt, holott a felsorolt előadók egykor csak kínkeservesen tudtak lemezt csinálni Magyarországon.

A felsorolt zenekarok (kiegészítve a Kolinda, Vízöntő, Malév-Kamarás, Kalamajka, Téka nevével) valamiért nem tudtak teljes mértékű elismerést nyerni idehaza, pedig mi csak tudjuk, hogy egy kalotaszegi legényes tud olyan hatással lenni más anyanyelvűekre, mint például a flamenco... Elképesztő, hogy Battyu, Zsura stb. milyen népszerűek Amerikában, itthon pedig csak bizonyos körökben ismerik őket.

Egyszer nem ártana elemezni, miért alakult ki ellentét a kezdeti időkben az autentikust (csak igazi, mezősi, füstszagú kontrán) játszó zenekarok és a hol bátran, hol bátortalanul feldolgozók táborába közt, s ez a „vizsoly” miként oszlott el. Miért nincs türelme egy táncházba járó fiatalnak a szünetben 20 percig hallgatni egy vers megzenésítéseket játszó zenekart, vagy miért „felségsértés”, ha Huszár Misi (Vízöntő) basszgitáron vagy elektromos bőgőn és nem háromhúros akusztikusan játszik. A népzene annyi lehetőséget nyújt, hogy a más utakat keresgélőket nem elűzni, hanem noszogatni, segíteni kellene, – mert uram bocsá’ hogy nagy neveket említek – akkor Bartók és Kodály is vétkeztek volna?

Arról se feledkezzünk meg, hogy a parasztzene, a táncház, a népi kultúra, mennyire segíti identitástudatuk megtalálásában a környező országokban élő magyar fiatalokat és az emigrációba került magyarok gyermekeit, hogy a nyugaton (még) létező magyarság legfontosabb találkozóhelye a nyugdíjas klub mellett a táncház! Káprázatos hangulatú táncházakban játszottam Sao Paulóban, Buenos Airesben, Londonban, Bernben, Vancouverben, Denverben, Bostonban, Montrealban és ez a műfaj létjogosultságát, korszerűségét, jövőjét, univerzális értékét bizonyítja.

Mert azt is tudnunk kell, hogy nem sok nemzet rendelkezik olyan sokoldalú (sic!) népzenevel, mint a magyar. Hány különböző felállításban (hegedű-kontra-bőgő, hegedű-gardon, tekerő-bőgő, citera zenekar, tambura együttes, furulyák, töröksípok, dudák, stb. stb.) játszható a magyar népzene. Nekünk ez természetes, de a világ csudájára jár ennek a változatosságnak.

S ha már ennyit dicsértem magunkat, leírnám; nekünk is lenne mit tanulnunk, pl. a britektől, akik példászerűen szervezték meg folk-életüket. Ez a hálózat alkalmas arra, hogy öregek és fiatalok a népzene jegyében rendszeresen találkozhassanak, hogy a klubok támogatásával újabb és újabb tehetségek jussanak szóhoz, hogy jóformán minden hétvégén legyen egy fesztivál az ország valamelyik sarkában, ahova a rajongók kutyástól, macskástól, s főleg gyerekestől – ha csak tehetik – elzarándokolnak.

Említésre méltó, hogy a folk rendezvények sehol se igényelnek különösebb rendőri felügyelést, hogy az orvosi felügyelet nem azért van, hogy a magukon kívüli narkósokat elszállítsa, és ez – szerintem – azt bizonyítja, hogy a népzene az értelemhez és az érzelemhez szól.

Ha minden igaz, márciustól a műfajnak lesz magyarországi, hivatalos, olvasható egyelőre ritkábban megjelenő lapja. Felsorolásomból bizonyára érzékelhető, hogy van és lesz miről írunk; mire „bejáródik” a lap, az olvasók is hozzászokhatnak a rendszeres folk-híradáshoz.

Mohácsy Albert: Nyomul az utánpótlás

Befejezéséhez közeledik a budafoki C-kategóriás Táncmuzsikusok képző tanfolyam, amely 1993. január végén indult, és havonta egy hétvégén adott lehetőséget az érdeklődőknek (vonós) hangszeres népzene tanulására.

Az időközben „megszilárdult” kb. 30 fős hallgatói létszámban – kezdőtől a több éve hangszeres tanulóig – szinte „minden” előfordult; a feladat pedig egy egységes alapfokú tudás megszerzése, amelynek birtokában a növendékek józúen „lemuzsikálnak” egy táncházat. Ehhez a pusztán hangszeres technika, a tájegységi zenék sajátosságai, s egy bizonyos dallam-mennyiség megtanulásán túl szükség van az egymással – és a táncosokkal szembeni figyelemre, érzékenységre is.

Az oktatók – Árendás Péter (Tükrös együttes), Blaskó Csaba (Galga zenekar), Mohácsy Albert (Méta együttes), Nagy Zsolt (Méta együttes), Salamon Beáta (Méta együttes) – a muzsikálásnak ezt az egységes egészét szeretnék élményszerűen átadni a hallgatóknak.

A tanfolyam befejezését, a másfél éves munkát lezáró vizsgát, a június 25-től július 3-ig Káptalan-tóiban tartandó MÉTA-táborra tervezzük.

Végül a „tiszteletkör”: a tanfolyam a Magyar Művelődési Intézet, a Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány és a Táncművészeti Kamara támogatásával jött létre.

Hamar Dániel: Muzsikás húsz év

Bárhogy is számoltuk, a Muzsikás húsz éves lett. 1973-ban a Bartók Együttes tagjaiként határoztuk el, hogy zenekart alakítunk. Indulásunknak nem tudjuk a pontos idejét, de az biztos, hogy 1973 szeptemberétől az FMH körtermében már hetente játszottunk.

1993-ban arra gondoltunk, valahogy emlékeznünk kellene erre a húsz évre. Hosszas tanakodás után úgy döntöttünk, hogy a Petőfi Csarnokban rendezünk egy koncertet, és erre meghívjuk azokat a zenész barátainkat is, akikkel szorosabb kapcsolatba kerültünk az elmúlt húsz esztendő alatt. Nagyon sok ilyen barátunk van, mindenkinek lehetetlenség lett volna meghívni, de ott volt a koncerten Sebestyén Márta, aki több mint tíz éven át formálisan is Muzsikás tag volt. Rácz Antal, a méltatlanul mellőzött citerás; Ökrös Csaba, akit még Sípós Misi tanított sok-sok évvel ezelőtt.

Eljött Farkas Zoltán és Tóth Ildi („Battyu” és „Fecske”) táncosok, akikkel az utóbbi években egyre szorosabb a kapcsolatunk. Meghívtunk két idős falusi zenészt – Fodor (Neti) Sanyi bácsi primást Kalotaszegről és Tóni Árpád cimbalmost Vajdaszentiványból.

És végül vendégünk volt Kallós Zoltán, akinek életéről és munkájáról azok is képet kaphattak, akik személyesen nem ismerik őt, csak a Gulyás testvérek róla készült filmjét látták.

A koncertet teljes egészében felvette a Duna TV, Szomjas György három műsort is készített belőle. Titkos reményünk, hogy sikerül az egészet videón is megjelentetni.

A Hungaroton Gonggal történt megállapodásunk alapján az itthon megjelent hat lemezünket újra kiadták kazettán és CD-n. Reméljük, ezentúl állandóan kapható lesz!

A huszonegyedik évben, azaz 1994-ben minden csütörtökön este 8 és éjfél között a Marczibányi téri Művelődési Központban játszunk. Szeretnénk itt kötöttségek nélkül muzsikálni. Lehet rendelni, azaz kérni, mit zenéljünk, és szeretnénk, hogy akik eljönnek, rendelnének, kérnének is.

Mindenkit szeretettel várunk!

25 éves a Kaláka

1994. március 6-án zajlott a II. Budapesti Kaláka Folkfesztivál a Petőfi Csarnokban. A délelőtti gyermekprogramokat és kirakodóvasárt délután és este a fesztiválprogram követte, melyben többek között fellépett a Tatros, a Maskarades, a Nayer Kapelye (USA-Magyarország), az Agricantus (Olaszország) a Háromszék Állami Népi Együttes (Románia).

A legnagyobb svédországi folkfesztivál a
FALUN FOLK MUSIC FESTIVAL

1994. július 13-16- lesz Falun városában.

A fesztivált megelőző héten ugyanott „ETHNO” néven egy népzenei tábor zajlik (július 7-13.).

A részvételi díj 100 USA dollár, melynek fejében szállást és ellátást kap minden résztvevő a tábor idejére, és szállást biztosítunk a Fesztivál idejére is.

A jelentkezési lapokat 1994. május 1-ig kell elküldeni.

Jelentkezési lapok kaphatók:

Almássy téri Szabadidőközpont információjában
(VII. Almássy tér 6.)

További információkkal szolgálhat a Multimédia
(Tel.: 269-1177, Csomor Zsuzsa)

Felhívás népzenei együttesek számára

*az 1995. május 31- június 5. között Budapesten rendezendő
IV. Európai Ifjúsági Zenei Fesztiválra, hangkazettán beadott
20 perces műsorral. Korhatár: 25 életév.*

*Jelentkezés a Magyar Zeneiskolák Szövetségének címén
(1074 Budapest, Rottenbiller u. 16-22.)*

JOKER

IPARMŰVÉSZETI

RUHÁK, CIPŐK, AJÁNDÉKOK AZ EMKÉNÉL

Cím: VII. ker. Akácfa u. 5.

Fiatal, vidéken működő együttesekről mindig öröm írni. Erre kínál lehetőséget most a komáromi Portéka együttes műsoros kazettája, amelyet a tatabányai Peron Music jelentetett meg. (A kiadó nevét is érdemes megjegyezni, előzőleg Tóth Zsóka és Szvorák Kati közös produkcióját dobta piacra „Vagyunk” címmel; remélhetőleg kifizetődő marad számára a folkszimpátia!)

A négytagú zenekar változatos hangszer-összeállításban játszik, a vonósokon kívül dudu és cimbalom színesíti a hangzást. A kazettára vett számok az ismert táncmuzika repertoárt mutatják be (dunántúli, mezőségi, kalotaszegi stb.), ezek közül is főként a már „megszokott” dallamokat. Ennyiből frissítőleg hat a széki verbunk, amelyet – utóljára – a Sebő együttes vett lemezre a hetvenes évek végén. A bonchidai válogatáson a Kalamajka-hatás, más fölvételeken a Muzsikás és az Ökrös együttes izlésvilága érzékelhető, ám nem baj, ha az adott tájegység dallamait a legjobb „mesterektől” tanulja el egy pályakezdő. A vendégként közreműködő énekes, Szőke Szilvia szépen intonál, a rutin majd meghozza, hogy a hangfekvésének megfelelőbb dalokat válasszon. (Ugyanis úgy tűnik, „több van” a torkában, mint amennyi a kazetta alapján kiderül.) A zenekar is pontosan, megfontoltan játszik, debütáló kazettája az együttes zenei névjegykártyája.

Szerkesztőségi felhívás

Tisztelt olvasók!

Ezúton szeretnénk kérni Önöket, járuljanak hozzá folkMAGazinunk teljesebbé tételéhez. Bizonyára sokaknak feltűntek a hiányosságok. Többen szeretnék, hogy benne legyen a lapban olyan téma is, ami most kimaradt. Célunk egy országos, későbbiekben egy európai információs hálózat kialakítása, s ezen keresztül átfogó képet kapni és adni ország-világ népzenei, néptáncos és kézműves életéről. Minden esemény érdekel bennünket a legkisebb falutól a legnagyobb városig. Kérjük az együtteseket, intézményeket, szervezeteket, magánszemélyeket, jelentkezzenek nálunk – akár szorosabb munkakapcsolat kialakítása, akár csak egy-két jó hír megjelentetése végett. Szívesen látunk, kritikát, észrevételt, javaslatot, gondolatot. A folkMAGazin csakis közös munkával tehető jobbá és még jobbá. Vessük el közösen a MAG-ot, neveljük fel a kiserkent növénykét, s reméljük, termését is együtt arathatjuk.

folkMAGazin
szerkesztősége

Észrevételeiket, gondolataikat kérjük az alábbi címre eljuttatni:
folkMAGazin
1251 Budapest, Pf. 101.
Tel.: 201-4492, 201-3766/13 vagy 60 mellék, Fax: 201-5164

Először megijedtem a hangszerre pillantva: az a rengeteg húr, amit két karcsú pálcikával kéne eltalálni?!, na ne – akkor már inkább egy zongora... S erre jön ez a szelíd-tekintetű, csupa-tűz fiatalember, egy cimbalommal cimboráló cigányteknély, aki miatt újra kell gondolnom zenei értékrendemet.

Balogh Kálmán sok mindenről nevezetes: 1980-ban cimbalom-pedagógusként diplomázott, 1987-ben második lett a Rácz Aladár emléket őrző versenyen. Számos műfajban bizonyította kvalitásait a szimfonikus zenétől a jazzen át a kortárs muzsikáig, játszott a 100 tagú cigányzenekarral is. Szólóalbumát 1990-ben egy hamburgi kiadó jelentette meg, „Gipsy cimbalom” címmel, egyikén a magyar, a másikon a balkáni népzenei hagyományokból készített földolgozásait szólaltatta meg. Számomra a feledhetetlen az volt, ahogy a Jánosi együttesrel, majd a Métával szatmárit játszott, ahogy a Zsarátnokkal délszláv dallamokat zendített, s ahogy a Vízöntő „Villanypásztor” című lemezén egy egészen új világot tárt föl előttem. A „Botoló” lendületes szólója egyre visszafogottabbá vált, legvégül szinte csak ritmuskíséretre hagyatkozott, miközben a cigányhagyomány szerinti szájbögzés, illetve az indiai tabla-iskolák „szolmizációs” gyakorlatát idéző szótag-egyveleg úszott rá egy külön szólamban. Mi ez? Régestelen régi minden porcikája, mégis egy vadonat-újszülött tápáskodik elő belőle. Zenetörténeti összefoglaló pár ezer évről néhány percben? Vagy egy ars poetica-sűrítő?... Az újragondolás folytatódhat. Így viszont legalább nem ért váratlanul, amikor ’93 augusztusában a Worldmusic Fesztiválon, a Kamaraerdei színpadon vizionálhattam: ausztrál és afrikai ötösök kíséretében, egyiptomi fúvós-szólistával s még más nációbeli dallamvívőkkel közösen muzsikált Hossam Ramzy jam session-jében. Inkább csak sejtem, mint tudom, mi is az a (cosmo, etno) worldmusic, de azt megtapasztaltam Kálmán játékában, hogy mi kell a világszínvonalhoz: univerzális tehetség.

MEGRENDELŐLAP

Megrendelem a **folkMAGazin** 1994. augusztus végén, szeptember elején megjelenő következő számát.
..... példányban.

A megrendelő neve:

.....
.....
.....

aláírás

folkMAGazin

1251 Budapest, Pf. 101.

Tel.: 201-4492, 201-3766/13 vagy 60 mellék, Fax: 201-5164

Hofer Tamás: Magyarok Kelet és Nyugat közt Kiállítás a Néprajzi Múzeumban

„Magyarok Kelet és Nyugat közt. Nemzeti legendák és jelképek” – ez a címe a március 25-én megnyíló kiállításnak. Azt igyekszik megmutatni, hogy hogyan is gondolkoztak a magyarok saját magukról, milyen történeteket, hősokeket választottak ki saját múltjukból, amikor a többi néphez viszonyítva meg akarták határozni sajátos egyéniségüket. A magyar népi kultúra elemeiből mit tartottak különösen magyarnak?

A kiállítás az óriási témából egyetlen ellentétpárt emel ki. Vajon az-e a döntő, hogy keleti nomád ősoke utódai vagyunk, vagy pedig az, hogy az európai, nyugati műveltség egyik keletre előretolt bástyája vagyunk? A kiállítás azt sugallja, hogy mindkét felfogás jogosult, sőt egyiket sem tagadhatjuk meg. Azt érzékelteti, hogy a kora újkortól kezdve, de kiváltképp a múlt században és ebben a században művészek, szakemberek hogyan dolgozták ki a nemzeti legendákat, jelképeket.

A „csodaszarvas” története benne volt már a középkori krónikákban és a szarvas sok más nomád népnek is „vezető állata” volt, amely új hazába vezette őket. De csak a 19. század művészetében, irodalmában kapott művészi megfogalmazást, majd mint jelvény, hétköznapi tárgyak díszítménye, került be a mindennapi élet használati tárgyai közé is. Attila Európa-szerte a barbárság megtestesítője, nálunk

a középkori hagyomány után az 1600-as években jezsuita szerzetesek dolgozták ki a „magyarok ősi uralkodója” elképzelést, mely aztán Arany Jánosnál kapta meg legmagasabb irodalmi kifejezését. A középkori Magyarország falusi templomaiban sokfelé Szent László harcát lehetett látni a kunokkal, mely a „kereszténység védőbástyája” gondolatot vetítette előre. Ugyanezt jelentette a pénzeken Szent László alakja, majd a „Magyarok Nagyasszonya” alakja is.

A népi kultúra „jelen volt” évszázadok óta, de a közvélemény csak akkor vett róla tudomást, amikor művészek, tudósok „fölfedezték”. A fölfedezőket viszont már ismerték a keleti-nyugati érveket, és így számos népművészeti témához „keleti” és „nyugati” értelmezések is kapcsolódtak mint a „kopjafához”, „székely kapuhoz”, cifraszűrhez. A kopjafa esetében lehet látni, hogyan kap egy népművészeti tárgy szemünk láttára országos jelképes szerepet, mint az 1956-os áldozatok emlékjele, és általában történelmi emlékjel.

A kiállítás „díszvendége” egy hét és fél kg súlyú közép-ázsiai, talán turkisztáni bronz szarvas szobor, mely Európában még sohasem volt látható. Ez az egyedülálló, különösen szép műalkotás a nomád népek szarvas mitológiáját illusztrálja, és számos intézmény segítő közreműködésével Washingtonból érkezik a kiállításra. Lehet az is, hogy a szobor nem is szarvast ábrázol, hanem lovat, amelynek fejére koronát, sapkát erősítettek, és a koronára agancsokat amivel szintén a közép-ázsiai szarvas-mitológiáról, a „csodaszarvasokról” tesz tanúságot.

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:

Néprajzi Múzeum, V. Kossuth tér 2.

Március 25. - szeptember 25-ig

Nyitva: keddtől vasárnapig 10-18 óráig

Hétfőn zárva!

Kedden a kiállítás megtekintése ingyenes!

Molnár V. József: Pünkösöd

A régi ember hitte, hogy a tér-idő csillagnyi másságában egyazon Ige működik; a kerek világban a teremtő és törvényt adó Isten örökkön időszerű, mindig ugyanaz és mégis mindig más akarata érvényesül. E létet szabályozó akaratot számára az évkör ünnepei közvetítették: Urunk Jézus, Boldogasszony, a szentek és az angyalok képi beszéde.

A kereszténység előtt, amikor még a csillagok istenségek voltak, azok ünnepet, rítust, mítoszt teremtő erejét fiktív alakok mondták, mesélték képi nyelven. A teremtő és igazító fényt, a Napot – például – annak változást és átváltozást hordozó kedvét a hinduknál Pongol, a perzsáknál Mithrasz, az egyiptomiaknál Ozirisz, a rómaiaknál Saturnus, a germánoknál Freya mesélte el. Krisztussal a törvény a Földre született, az Atya fiában az Ige öltött testet. Népünknek az egyszer megszületőt, aki érettünk áldozta életét, minden esztendőn újra meg újra elhozza a Nap. Jézus életet adó, mindenszerető fényességét hozza a téli napfordulat. Húsvéton a feltámadó megváltó, aki mindeneknek új életet ad – a tavaszi napéjgyenlőségen diadalútjára lépő égi vándor. Áldozócsüdtörtőkön a legmagasabb égi pálya közelében araszoló Nap a mennyekbe távozó Üdvözítőt idézi meg; Pünkösöd hitet nevelő-növelő nap-adta eleven pirosában is Ő van jelen; A Szentlélek lángjában az Atya jobbán trónoló Krisztus „hét ajándéka” száll fölé. Augusztus mindent érlelő, mező, gyümölcs, s ember színét változtató verőfényében Jézus színeváltozása tündököl.

A határ, amely húsvéthajnalon a föltámadó Krisztus életet adó erejétől kap zöld-parázs új ruhát, a vetés, amely májuson – félve a fagyosszentek korai aratását – mértékkel növekedik, tövében erősödik csupán – pünkösdkor, s annak ünnep udvarán hatalmasan szökken szárba.

A Galga-menti Hévízgyörkön a hajdani öregasszonyok serdülő lány unokájukkal csíráztatták, „keltették ki” a paprika- és paradicsommagokat húsvét előtt. Öreganyák nyála-szeretete és napszentelte víz nedvesítette a magokat rejtő vászonzacskókat a szalmazsákokban az anyának készülő fiatal életek alatt; s hetednapon, hét éjszaka „kötös melege” után izgatottan nézték a lányok, hogy búvik-e a csíra. A kicsírázott magokat azután cserépbe ültették, és májuson ők duggatták a palántává cseperedett növényéleteket az ágyásokba. Az ő dolguk volt az öntözés is. Vigyázva, mértékkel öntözték a türelmetlen palánták tövét: száraz ne maradjon a földjük soha, de nagyon neki ne szökkenjen a kedvük Pongrác, Szervác, Bonifác, a három kegyetlen „úr” miatt. A nő és növény misztikus kapcsolatát a régiségben nagyon

fontosnak tartották. A székelyföldi Esztelneken például, női névünnepen ültették a növényeket, hogy növekedésük áldott legyen.

Pünkösöd kapujában, áldozócsüdtörtőkön, az Üdvözítő mennybemenetelének ünnepén minden létező, az ember lelke-kedve is elindul fölfelé. Hevesaranyos palócai úgy tudják, hogy a föld is emelkedett Jézus után, de Jézus intett: maradjon. A föld erre megállapodott, s úgy maradt. Ságújfalú népe szerint így keletkeztek a hegyek, a Karancs is, amelynek tetejére az angyalok építették a kápolnát.

Pünkösöd udvarában, ünnepkerítésén belül, s csöppet túl is azon zsong, zsidong, szökken, szárnyal minden. Orbán – akinek névünnepe minden esztendőn pünkösöd udvarába esik – zsákjából kiereszti a legyeket, útnak indítja a dongókat, s a méhek ilyenkor kezdenek el rajzani. A Paradicsom teljessége költözik a Földre, hiszen a káposzta még csak aligpalánta, s a saláta már érett fejével dicsekszik, a szőlő virágát mutatja csupán, a cseresznyefa piros gyümölcsére büszke: együtt ami lesz, s ami van! Az érett gyümölcsöt, zöltséget a régi falu népe ilyenkor kezdte piacra hordani, s a piacon ő is, az ember is: mondta, mondta... (A hévízgyörkiek szerint: „a piac politika volt, meg pletykafészek is, hírek cserélődtek – meg haszon is néha.”) Az öröm nagy fecsegető! Pünkösöd ez mind, csakúgy mint a vetélkedés! A határban, a kertekben, az erdőn, „ki-ki” szálanként, gyümölcsönként, áganként, több fényt akar a másiknál. A serényebb árnyékkal fékezi, fogja vissza a lomhábbat; verekedik minden hirtelen növekedő, csakúgy mint a gyerek, s lányka, mikor serdülőkkora érkezik. A lányka legjobb pajtását kezdi csepiülni mások előtt, a legényke gyakran kel birokra társával – s belül is, a lélek legmélyén a szárbeszökkenés csupa küzdelem. Pünkösödön a régi legények a falut karoló tágas legelőn bikával küzdöttek meg, szőrén ülték meg a lovat, akadályt, ugratva versenyeztek, s a győztes lett a király. Néhol egyetlen napig tartott „dicsősége”, de a legtöbb helyen ő lett a legénybíró, ő szervezte a mulatságokat, mókákat egész esztendőn át, de büntetett is. A lányok királynét választottak maguk közül, s pirosrózsásan, kántálva járták végig a falut. Somogyban a királyné neve „cucorka”, ami az ádventi fonóban kendersizzből csavarintott bábocska volt: ezt emelgettek a házaknál, mondván, hogy „ekkor kenderük legyen, mint a mi cucorkánk!” (A kender hosszúszerű, s szaporán növe emelgetése is a növekedést varázsolta.) Néhol szépítő harmatot szedtek, másutt patakba fürödtek, amelynek vizét ilyenkor a Szentlélek tüze szentelte meg.

A hitet erősítő pünkösöd ünnepén mindenki tette dolgát Isten örömeire – fajtája, neme, kora és szerepe szerint.